

zerurak
ARGIA

1977-Maiatza-29 - XI garren urtea 740 zenbakia - 35 peztan

UOLTEL UOLILLO

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

Zaldibia -Apartado-23
Telf. 881580-880566

ustel usaina

non zer

PCE: oportunista degeneratuak...	3
Borroka eta legea.....	5
Hormasprayko.....	8
Kritikaren kritika.....	24
Larrarte.....	25
Magisterio eskola berria Donostian.....	27

Usteltzen ez den haziak ez du fruiturik. Usteltzea beharrezkoa da landare berririk sortuko baldin bada. Baina usteltzen den guztiak ez du kimu berririk ematen. Fruitu onik gutxiago.

Sortzailearekin batera ari da bere neurrirako egin zuen diktadura desegiten. Puskaka-puskaka ari zaizkio zati ustelduak erortzen. 40 urtez astakeriarik haundienak ere isil-isilik pasa behar izan ditugu. Hitz erdirik ere ez zegoen esaterik. Dena ondo, oso ondo egiten zuela aitortu behar zen. Baina herriaren borrokaren bidez zerbait esateko aukera lortu denean, usteldutako gauza asko agertu da. Aztarrika asko egin beharrik ez da, nonahi ustelarekin topo egiteko. Kargurik txikienako ere, diktadorea jainkotzat hartzen zuen jendea behar zen. Patrikak ondo bete dituen morroi zintzo eta leialez eutsi zaio diktadurari.

Herriaren astinduz pitzatzen hasi denean, ustelaren gesala eta kirtsas dario sistema zaharrari edonondik. Perfumerik gozoena baino gozoagoa da, alderdi horretatik, ustel usai hau.

Bestalde, ordea, bere fruitua emanaz ari da usteltzen. Diktadura bat ez da ur bedeinkatuaz desegiten, noski. Baina borroka horretan jainko eta jauntxo berriak sortzen dira erraz.

Une honetan dena da eztabaidagarri: familia, ezkontza, eskola, unibertsitatea, sindikatoak, partiduak, agintea. Iraultzak amesten duen gizarte berri horretan amets egiten dugunean, gizarte zaharrean dauden egitura eta erakunde guztiak eragozpen bilakatzen zaizkigu. Oso eztabaidagarri eta kritikagarri, gutxienik ere.

Nazio bat bere buruaren jabe ez denean, ordea, beren buruen jabe diren nazioek dituzten egitura eta erakundeak eskuratu beharrean aurkitzen da. Eskola eztabaidatua da, noski. Bada arrazoirik horretarako. Baina eztabaidatua den eskola horren moduko eskola bat, ikas-texe bat, unibertsitate bat ez sortzeak inperioaren eskolak, ikastetxeak eta unibertsitateak jasan beharra dakar. Beste horrenbeste gertatzen da sindikalgintzan eta politikagintzan. Agintea eskuan hartzen ez duen herriak ez du bizitza luzerik. Txikia menderatu eta desegiteko eran antolaturik bait dira estatuak.

Geure erakundeez erakunde arrotzez baino gehiago balia gaitzek, noski, askatasun bidean. Beharrezkoak ditugu geure eskolak, geure komunikabideak, geure sindikato eta partiduak. Oraingoz, behintzat.

Baina irakaslegoaren, entzulegoaren, irakurlegoaren, langileriaren eta herriaren zerbitzutan diharduten neurrian. Une honetan, ordea, sindikatu arteko lehiaaketa bat hasi dela badirudi. Nork jende gehiago bil dela sindikatuen eta partiduen helburua badirudi. Jendea esnatzeta, jendea hazitzea, jendeari bere buruaren jabe izaten laguntzea eta abar, beste garai batetarako utziak ote dituzten ematen du.

Are gehiago, zenbaitek hango edo hemengo, halako edo holako elkarte mugimendu, sindikatu edo alderdiren buru eta gidari izan beste ametsik ez duela. Jainko txiki eta jauntxoen arteko lehia eta borroka hasi dela. Salbatzaile bakar, haundi eta ohoragarri izan nahi dutenen ustel usaia ote?

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaizetano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Atxaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak

L. A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Lete, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxezukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrazkilaria:

Antton Olariaga.

Argazkilaria:

Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak:

Ernio S. L.

Jabea:

Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22

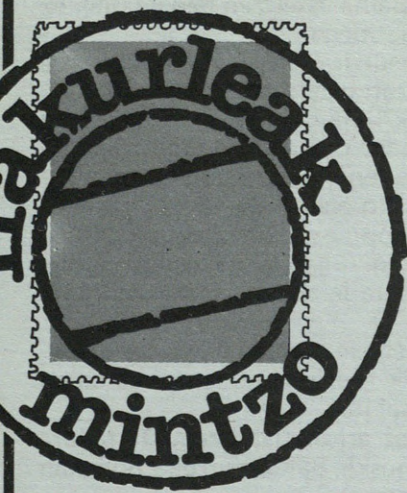
Moldiztegia eta Idazkola:

"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDA SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

KOSKAK ARGITU NAHIRIK

Zeruko Argiaren 738. zenbakian ELA-STVren Eibarko mitinean "KOSKA" taldearen musika entzun bitartean "jendea sartzen ari zela irakurri berri dugu. Besterik ez du gutaz esaten, noski, baina geure zenbait iritzi argitaratzeko aukera ematen digula uste dugu:

1- Gure Herrian oraino bada "etiketismo" edo "txartelkeria" iritz dakioken mania. Pertsonak, taldeak, erakundeak, ez dira, sigla batzu baizik, egundoko determinismo eta errealdiak sortuz. Gaitz honi oharu eta, sendatzen hasi berritan, kapitalaren ohitura benedikatuerei jarraiki...

2- Bigarren gaitz bat sortzen ari dela uste dugu; kantariak, musikariak, artistek, "famatuak" sigla batzuen "garantia" hartu eta alderdi nahiz sindikatuak haien "famaz" kide gehiago hartzeko baliatzearena, alegia.

Musika eta hitzak (gure alorrari buruz) kritika batzuen ondorioz halakotzat hartu direlako onak ala txarrak, aurrerakoi ala kontserbakoi nahiz kontsumozale dira, ez sigla batzuekin (Braun halako talde, Shure, Philips) publikoki identifikatzen delako. Gure bizitza publikoan ez, noski, bizitza pribatuan kilkirrak ziri-ka ere egin ditzakegu geure izen, sigla edo erlojuaren izenean. Eta, musikaz at, halabeharrez bestelako lana egin behar badugu, geuk ikusiko dugu nori botoa eman, nori aldekidetza eta abar.

Eta halako bideak erabil ditzaketen talde politiko edo sindikalei buruz zer esan, ba, beren aldekidetza horrela lortzen badituzte ARRAZOIZ komentzitu beharrean, gu Estatu Batuetako majoretteez eta puroak erregalatzen dituen kandidatoaz gogoratzen garela. Non hauen jatorriasuna?

Gure Herri zapaldu honetan hamaika gertatzen da. Musika alorraren inguruan kritikariak behar ditugu diruzalea, txarra, ona, e.a., nor den jakiteko.

Azkenik KOSKAK honegatik denarengatik ez du inorekin identifikatu nahi, gure klase eta Herriarekin baizik, eta ELA-STVren propagandan "langileok sindikatura" jartzen badigute, libro dira, bai, baina sidikatuak asko dira.

Besterik ez; KOSKA musika taldea.

Kaixo:

"Barry Lindonen antomia"-ren autoreari (Z. ARGIA, 733-734), bakarrik gauza bat esan nahi diot: Borges liburuan holan karakterizatzen da TOM CASTRO (Textualki zitatzen dut): "persona de una sosegada idiotez".

Gehiago barik, agur.

JOSEBA

Laguna, ez zaitez jarri orrela;

Markinako Jose Antoniori:

Laguna, ez zaitez jarri orrela; iruditzen zait zu ere nere sasoiakoa izango zarela. Gu zaartuta gaude; gure eginkizun aundiena gazteriarren asmoak bultzatzea da.

Ez dira auek erru aundian egongo erri osoa atzetik daukatenean. Abeslariak, Euskal Erriko toki denetatik etorritakoak pozik bazegozen, ori da zuzena. Gure abertzalekeria moldatu egin beharko dugu. Eurek ematen duten bizitza manifestazioetan, eurek egon dira eta daude kartzeletan, itz batean, eurek dira etorkizuna.

Aurrera gazteria, aurrera arrantzaleak eta gu errenka eta pausu motxean, baina baita ere aurrera. GORA EUZKADI.

LEOPOLDO KORTABITARTE

Gazteiz, 77-V-10

Lagunok!

Euskal Herriak daraman borrokaren ondorio bat, ikurrina plazaratzea izan da. Guretzat ikurrina ez da oihal zati bat, baizik eta euskal sentimenduaren ezaugarria. Ez da eskuoihal, bainujantzi, e.a. egiteko gauza, horrela ikusteak euskaldunoi min ematen digu.

Elgorri bat izango da, noski. Baina gutaz trufatu! ez; eta hori nahi dute: Ikurrina zapaldu, gure borrokalariek ikurrina lortzeko isuri duten odola ahantz erazi.

Tamalez empresari maltzur asko daude, baina herriak haiek merezi duten erantzuna ematen ari da, ikurrinaren merkaturatzea salatuz.

Ikurrina bakarrik umezurtz geratzen zaigu, haren esannahia ere behar dugu. Horregatik herri borroka ez da geldituko amnistia, autonomia, euskararen ofizialki-detasuna, e.a. lortu arte. Gure presoak barruan dauden bitartean, diglosia pozik ikusten duten bitartean, Euskadiren nor-tasuna ezagutzen ez diguten bitartean, nola nahi dute demokraziarik egin?

Euskal Herriak, beti bezala, erantzun egokia emango du. Horretarako huskeriak gaintutuz, elkartu gaitzen, gehiago gainera mementu hauetan. Denok baturik, gobernuak ikus dezala gure indarra.

R. GARTZIA AZURMENDI
I. BELTRAN DE GUEVARA
BERECIBAR

"GALDERAK..."

- Joxe M. Odriozolari'ri (Peneubetar bati aipuz aipua).

Alderdi onen aurka gogor ari zera. Eta, lan onen leku batean, artzen dezu, ain zuzen, ba PNV agintzen egon balitz bezelaxe. Ortik ondorio batzuek atera eta, jakiña, jipoiz astindu be-reala.

Zergaitik ez dituzu aztertzen PNV-ren erakaldo alderdiak, or plazetan toreatzean dabilz-nak, adibidez, Alemani, Suiza, Suecia, Francia, Italia, Ingalaterran, ta. ta.?

Eta, bienbitartean, esaiguzu... erri oietako langillen ez jakintazuna eta ideologi eza, zuk argumentatzen dezun bezala?

Baita ere, zure antitesi miresgarri orren ariari jarraituaz ezan genezake au: gaur egun, emen gertatzen ari dan aldaketa politiko au Polonia batean gertatuko balitz, PNV-ren jokabi-dea Errusiaren (klase indartsua) interesen alde eta, jakiña, Polonia (Erri, kultura, izkuntza, oitura) beraren aurkakoa izango litzakeela. Zuk ala diozu. Bai ala ez?

J.O.

Euskal herrian azken asteotan gertatu denaren ondotik, besteak beste, ondorio hauxe atera dezakegu: lehen ere aski garbi bazegoen ere, orain begien bistan ipini zaiola mundu osoari Euskadiko Alderdi Komunista, erreformista bezain oportunistaz gainera, talde degeneratu bat dela. Ez dago hitz biguinagorik. Lenin, adibidez, ikus dezagun noraino iritxi zen mentxebikeen jokabidearekin: larrua kendu zien, burgesiaren alde harmak hartu zituztelako. Jakina, PCEk ez du oraindik harmarik, balazkorik behintzat, eta gainera parlamentuko bidetik egin nahi du "iraultza". "Iraultzarako" behintzat ez du harmaren beharrik. Mentxebikeek egin zutena egiteko, berriz Espainiako ejertzitoak emango die.

Oportunismo berri hau, beraz, ez da hain berri. Bestalde ez naiz batere gauzak esajeratzen ari. Jar dezagun datu bat: Maiatzaren hamalauan egin zen enzerro-na batetan pezetar bat gurekin genuen. Han geunden batek honako galdera hau zuzendu zion: zuek prentsan atera duzuen komunikatua irakurririk, PCE non situateda, ezkerrean, erdian ala eskubian? Erantzuna, erdian, izan zen. Enzerro-nako jende askok eskuin muturrean jotzen bait zuen jadanik komunikatua irakurri ondoren. Badaezpada ere, komeni zen jakitea, gerrillero berri batzu gurekin ez ote genituen beldur bait ginen.

Komenta dezagun pittin bat aipatu berri dugun komunikatua.

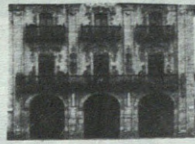
"El PCE ha apoyado y apoyará resueltamente las movilizaciones cívicas y pacíficas que, protagonizadas por la mayoría de la población, reivindican la amnistía. Pero no ha apoyado nunca, ni apoyará, las actividades de provocación sistemática a la fuerza pública, los piquetes coactivos hacia la población y el vandalismo; condena tales acciones y llama a no secundarlas".

Komunikaduko pasarte honen gezurra eta engainoa salatzeke, egin dezagun gertatutakoaren deskribapen labur eta eskematiko bat.

Amnistiaren aldeko lehen manifestaldiak "movilizaciones cívicas y pacíficas" zirela erabat. Pitinka pitinka mundu osoak parte hartu nahi zuen horietan. Baina, errepresiozko indarrek ez zuten hori horrela izan zedin ametitu eta zigorra ematen hasi ziren. Ondorioz, eta beste biderik ez zegoelako, ez noski herri osoak banguardia iraultzaile batek baizik, barrikadetak jo zuen herri osoaren amnistiarekiko espresioa modu horretan bederen defenditua izan zedin. Hori da, barrikada defentsaren adierazpen humil bat da, ez du ofentsibaren zentzurik inondik. Errepresiozko aparatuen rafagetatik defenditzeko era bakarra. Herri espresioaren gain metrailetan rafaga erori zen.

Beraz, hartu zen bortxabidea, barrikada eta pikete, deskribitu dugun prozesuaren fruitu bat da, aparatu errepresiboen jokabidearen ondorio huts bat.

Rafagapean, jakina, gehiengoak ez zuen parterik hartuko. Eginkizun hau

herriko plaza

P.C.E.: oportunistak degeneratu batzuen taldea

Honen aurrean nolaz esplikatu dezakegu PCEren jokabide oportunistak degeneratu hori? Eritziok aski hedatuak daude hor zehar.

PCEk ez duela eskurik mugitu amnistiaren aldeko aste honetan herri mugimendurik abiatzen ipintzeko.

Hitzaz amnistiaren alde dagoela aitortzen du. Praktikan, ordea, gauzak erabat bestela daude; herri mugimendua gelditzen enpeinatu baita. Praktikan, alegia, ez dago amnistiaren alde herri burruken bidetik, hauteskundeetan zai dagoela komunikatu honetan bertan adierazten bait da ezin garbiago.

Herri mugimenduaren burruka publikoki salatzeke ausardia daduka; hona bere degenerazioa zenbaterainokoa den. Herri burruka hori rafagapean babesturik ihardun da; PCEk honi "vandalismo callejero" deitu dio. Testu honen atzetik, komunikatuak bide hortatik bait darama gure pentsakeraren logika, posizio politiko jakin bat dago. Hots, Espainiako burgesia nazionalarekin PCEk duen konpromisoa. PCERI ez zaio batere komeni herri mugimendu eta burrukarik, konpromiso horren baldintzapean dagoenez. "El PCE ha apoyado y apoyará" bere praktikak erakusten digun gezur galant ta borobil bat besterik ez dela. Ni segur naiz, degenerazio hainbestearainokoa izanik, bere militanteek ere jadanik ez dutela sinestene barieak esaten dutena.

Jarrai dezagun beste pasarte batekin.

"Reitera su convencimiento de que la victoria de las fuerzas democráticas en las próximas elecciones ha de ser la mejor arma para conquistar la amnistía, la libertad y el estatuto de autonomía".

Pasarte honetan garbi agiri zaizkigu PCEren tesi batzu. Langile eta populuaren mugimendu eta burruka lehen planuan ipini ordez, bigarrean agiri da, nonbait agertzekotan. Lehen planuan parlamentuko politikagintza da amnistia, askatasuna, autonomia, sozialismoa eta abar ekarriko dituen bidea. Langile eta populuaren erakundeketa, ideologia eta batasuna parlamentuko politikagintzaren azpitik eta hari subordinaturik dago PCEren estrategi politikoan.

Burgesiaren aparatu politiko ustel honen zai egoteko eskatzen digu PCEk. Hauzia garbi dago: PCE ez doa parlamentuzko sistema politikora kanpotik (herri mugimendua) ez ezik barnetik ere denuntziatu asmoz. Ez, hor ez dago horrelako asmorik. Hor, sistema horren bidez, amnistia, estatutua, sozialismoa lortu nahi da. Denuntziatu ordez erabili egin nahi da "herriaren alde". Burgesiaren aparatu politiko ustel honen itxaropena aipatzen digu Euskal Herria "askatzeko". Proposatzen hasita ere, ez duzue traizitu ttipia proposatzen. Zuen militanteek guzti hori irensten badute, norbaitek hartu beharko du lanik ideologiazko berrezketan.

JOXE M. ODRIOZOLA

iritziak

moral politikoa eta politika morala

Maiatzaren 16ko grebarako deia zela eta, PCEk eta CCOOk, hari kasurik ez egiteko kontsigna zabaldu zuten. Egin ziren manifestaldietan, gainera, gorputz zapaltzaileen deuseztapena oihu egitean, Carrilloren lagunak isilik egon edo eta manifestaldietatik kanpora joaten ziren, bortxa publiko gizaixoa hola ez dela iraindu behar esanez.

Herriak, ordea, erreformista guztiok gairiditurik, euskal indar hertzale, sozialista eta iraultzaileen deiari jator erantzun dio. Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroa, batera, Amnisti Astearen kalera irten dira eta 16an greba eguna egin ere bai. Inoizko grebarik handien eta osoena gainera. A baina, egun berean, gauean, PCEk, CCOOk, UGTek eta PNVEk (non zegoen ordurarte berau?), burrukarako inolako pausorik egin ez eta besteak galerazteko asmotan ibilitakoek, komunikatu bana agertu ziguten. Herri eta masa ekitaldiak oro begi onez ikusten dituztela esanez, nahiz eta —betiko baina mardikatuak!— bakeko bizikidetasuna eta langileriaaren interesak horrela manipulatuak izateko arriskua egon.

Nork manipulatzeko arriskurik, ordea? Zergatik egin du Herriak greba baina? Amnistiagatik, demokraziagatik, gure nazional eta sozial interesen alde burrukatzearen, oraino gartzelan daudenengatik! Zer nolako manipulaziorik dago honetan orduan?

Itsuek ere badakusate, bai, Herri ekintzok manipulatzeko asmoa non dagoen. Bistan dago, gainera, gartzeletan beren lagunak, beren alderkiderik ez daukatenez ez dutela halaber horik hortik ateratzeko gogo haundirik, herriaren begi aurrean gaizki ez geratzearren, ahoz, eta azken orduan, bestelakorik esan arren.

Zezenaren larrukoan arteko batasun haundi eta sakratua ere aski garbi azaldu zaigu oraingoan. Hego Euskal Herriak bere presoan alde ari izan den artean, besteak, beste guztiak —Catalunya eta Galizia salbu— isilik egon dira. Gureak ez dituzte beren presoak.

Batzuren proletal nazioartekotasuna ezin kontsekuenteagoa da. Horrek argiro erakusten digu ez ditugula hauzoak maitatu behar beraiek gu maitatzen gaituztena baino gehiago. Euskaldunok espainolak euskaldun sentitzen diren neurri berean sentitu behar dugula espainol.

Bilboko dendak hertsirik. El Corte Inglés inperiala, ordea, zabalik. Eta gero, hori bai, guztiak dira de Euzkadi, erdaraz jakina. Eta Bilbora Tamames, Carrillo eta Ibarruri dakartzigute, guretzat erabat pertsona arrotzak hirurak. Ausartzia behar da, lotsarik eza, benetan PC de Euzkadi direla esateko.

Nafarroaren euskalduntasuna ukatzen digute. Eta ez dezagun deus esan Ipar Euskal Herriaz; horretaz mintzatzea, Carrilloren hitzetan, politika fikzioa egitea besterik ez omen da.

Gobernuaren irratia ofizialak Amnisti Asteko berriak ematerakoan, behin eta berriro, hitzak ongi markatuz, Vascongadas y Navarra esaten bazuen, besteek ere joku berbera egiten dute. Provincias Vascongadas delako izaki hori, gaur egun fikzio bat da, Francok jarritako legeetan probintziatik Estaturaino ez baitago bitarteko geographi elkarterik. Izen anakhroniko hori —bekusa irakurleak vascongado hitzaren azalpena hiztegi modernoan— gu zatikatzeko, gu iraintzeko darabilte, soil-soilki, mesetako romanzadoek.

Bukatzeko, ene ustez, ordain bat eman behar diegu gure lepo odoleztatuaz

burlatzen direnei. Erakunde frankisten izen demokratikoaz gora behera, guk, duten izan propioaren arauera, beste bat, egokiagoa, ematen diegun arrazoi berberagatik, alderdi estatualistei ardillarrua ken eta, lotsagabeki otso izena demaiegun lehenbailean. Partidu Comunista de España en Navarra izena daramanak PC de España en Vascongadas behar du ondoan, are gehiago, gainera, legearen aurrean PC de España moduan izan ezik ez dela existitzen kontutan harturik. PSOEk, hone tan, ez du inoiz bere egiazko aurpegia gorde, eta itxura hobeki egiten saiatu da.

Politikan morala ez da aspalddanik, aurrean dugu, oso birtute nabaria.

XABIER ARMENDARITZ

OIHUTXOAK

bihotzaren beharra

Amnistia dela eta iskanbila latzak izan ditugu berriro ere Euskadin.

Donosti inguruak tiroz astinduek eta odolez gorrituak ikusi ditugu azken egun ahuetan.

Bien bitartean, Donostiako Gaiso etxe handian eta Erresidentzian ibili beharra izan dut.

Kaleko ekintza gogor horiek antolatuta eta egiten dituztenek, gaisorik eta -behar bada- heriotzarekin borrokan daudenentzat, begirune gehiago izan behar lutekela, dio nere inguruko jendeak.

Gaisonenganatu behar duten sendagile, gaisozain eta autobusak opor egitea, ondo dagoela uste al duzue?

Gaisoen ondoan egoterakoan zenbait egia gogoratu ditut.

Gaisoen tartean dabiltzanak elkarrekin erraz adixkide egiten dira.

Gaisoarekiko harremanetan bihotza hazi eta bigundu egiten zaizu. (Bihotza esaten, gizakok dadukagun maitel indar hori adierazi nahi dut).

Gaisoaren min eta ondoezak bere

inguruko senideak elkarrenganatzeo indarra badute.

Bizitzako gertakizunen artean sortutako haserre eta zaputaldiak, senide gaisoaren ondoan desegin eta urtu egiten direla ere ikusi dut.

Kalean justiziaren alde egindako borrokaz eta gizartearentzat asmatutako justizi erakunde zuzenenekin bakkarik mundua ez dugu zorion osora eramango inolaz ere. Bihotza ere behar da.

Zoritarrekoak gu, bihotza albortzen badugu. Kristautasunak badu bihotzaren bide horietan esperientzia eta hitza.

Zahar, gaiso, elbarri eta nolabait behartsu direnentzat ardura gozorik ez lukeen herriak eta gizarteak makina eder baten antza lortu lezake. Makina ederra eta harrigarria izaki, baina makina besterik ez, ordea.

Bihotzaren beharra dugu, giza herri izateko.

ANAIA

BORROKA ETA LEGEA

Xixtu bizian doa gaurregungo politika eta eguneroko hauziek etengabeki behartzen gaituzte; hala eta guztiz ere, historiaren erakaspenak oroitaraztea mesedegarria izan dakiguke. XIX. mendeko iraultzaileentzat Frantziako "Iraultza Handia" ikasgai nagusi bat izan zen. Agian berdin gerta liteke guretzat.

Denok dakigunez, 1789.ko abuztuaren 4ean feudal eskubideak kendu zituen "Assemblée Constituante" zelakoak. Eraikiko Batzarre hontan burgesgoa, apezgoa eta noblezia biltzen ziren: beren nahia ez zen monarkia zanpatzailea suntsitzea, ez eta herriko iraultza egitea. Nahiz burgesgoaren atal merkataria nahiz nobleziaren buru argienak erreformaren arloan ziharduten: 4.ko gau ospetsu ostein Louis XVIgarrena "frantses libertadearen berregiletzat" oihukatu zuten.

Bainan feudal eskubideen kentze honen benetako egilea ez zen erregea, nekazarien borroka baizik. XVIII. mendeko bukaeran legalki "libreak" ziren nekazari gehienak, baina feudal hartu-emanak nagusiak ziren oraindik; emaitzen hamarre-na eta zergak nahiko zabalduak eta astu-nak bait ziren. Gainera, 1787.tik aurrera krisisaldi ekonomika garratz bat hedatzen ari zen eta goseak gotorki astintzen zuen herria. 1789.ko udaberrian eta udan, ogia lortzeko jazartzeak nunnahi lehertzen zirelarik, iraultzaile sustu asko lanean ari zen Frantzian zehar. Iraultzaren izpiritua arin ulertu zuten nekazariak: beren arduaren arabera, hain zuten. 1787.tik aurrera ez zieten zergarik pagatzen nagusiei, nahiz ezpagatze hau zigortua izan legetan, gartzela, tortura eta urkatzea jazartzen aurka legalak zirela. Berdin nekazariak: 1789.ko uztak jaso eta berehala Frantziako Soralde osoan gazteluak erretzen hasi ziren. Eta gazteluekin feudal eskubideak aipatzen zituzten paper eta dokumento guztiak ere bai kiskaltzen zituzten: iraultzak eskubideak eta bizimoldeak berdinduko zituelakoan borrokatzen ari ziren nekazariak.

Parisen edozein lege suntsitzaile onarturik izan baino lehen, nekazari berak suntsitzen ari ziren feudalkuntza. Parisko Batzarrearen lehen erantzuna nekazarien kontrakoa izan da; honela esan zuten han bildutakoek:

"Nazioaren buruzagiek legea aldatu edo kendu arte lehenagoko legeak (feudalak) dirautela deklaritzen du Batzarreak: horrexengatik eta Batzarreak besterik esan arte, aintzinako hamarren eta zergak ordaindu behar dira".

Baina herriaren gogortasuna hedatzen ari zelarik, goinobleziaren buru argitsu batzu amore emateko prest zeuden. Burgesgoa bere aldetik, lanindarraren, produktioaren eta merkatuaren "libertadea" nahi zuelako, feudalkuntzaren aurka zegoen: lur jabegoari zegokionez, feudal oztupoak kendurik jabegoaren berbana-keta ere nahi zuen, delako jabego eta merkatuak burgesgoak berak eskuratzeko. Honela, Parisko Batzarrean, nobleziaren eta burgesgoaren arteko hautsi-mautsi bat laster aurkitu zuten: "eskubide feudalak" legalki suntsituko zituzten, bainan edozein jabeko pribatu ikutuezina zelarik, delako eskubideak nekazariak (edo besteek) erosi beharko zituztela erabaki zuten. Honela feudalkuntzaren alde juridikoa kendurik zen, baina bere alde ekonomikoa zutik zirauen: nobleziak behar zuen ordainketa lortzen zuen eta dirudunek "askatutako" lurak eros zitzaizkeen. Geroztik eta erakusten diguten historia ofizialean, aipatutako konponketa bilatu zutenok "feudalkuntzaren suntsitzaileak" bezala agertzen zaizkigu.

Hona hemen erreformaren garaian gertatzen diren aldakuntza legalen mamia eta esannahia. Sistemaren krisisaldi batean, herriko klaseek beren interesen arabera izaite berri bat inposatzen dute; lehenagoko klase nagusiak amore emateko beharrean aurkitzen dira, baina ez dute bere lehentasuna galdu nahi. Herria geldiarazteko, herriko ez diren erre-

formistekin hautsi-mautsi bat eratzen dute: delako erreformistek "feudalkuntza" edo "diktaduraren" suntsitzailetzat aurkeztuko dute beren burua, bainan, hitz polit hauen azpian, emandako lege berriek herriaren gaineko zapalkuntzari ez die aurpegi berri bat baino emango. Legalitate berri baliatuz, manipulazioa eta indarra erabiliko dira, herria muga berrien barrenean konforma dadin.

Hitz batez: borrokak dakarkigu legearen aurrerapena, baina erreformaren logikari dagokionez erreformistak agiriko zaizkigu lege "askatzailearen" ekarletzat!! Egiaz, herriaren borrokak dakar aurrerapena eta erreformisten bildurrak, berriz, lege berriaren mugak. "Independentzia" eta "Estatuto", "maximalismo" eta "minimalismo" hainbat aipatzen den aldi honetan, izan gaitezen errealistak.

BELTZA

EGUN EGUNGOA

IKASTOLA AURREAN

Nirekin ikasten ari zenean, dantzaria zen Manu, abertzale bizkorra, euskaltzale gartsu-gartsua.

Bost urte, pasa dira ordudunik eta egon, to! berriz ikusi dugu elkar. Auto dotoreaz iritsi da: plastiko ola batetako gerentea da. Oztz-oztz ezagutu dut: gizendu da, burusoiltzen hasixea... eta euskara izoztu zaio gogo-bihotzean.

Haurtxoa ekarri du ikastolara. Gaitz erdi.

Mutiko hori! Euskara ikasi ondoren, eztizko zeure mintzoaz aitaren euskara berpiztuko ahal duzu!

DANIEL IBARGOITI

deportes

Jator jantzi
nahi baduzu

Kirolak

Avda. España, 4
DONOSTIA

ETXEPAREREN EGUNETATIK...

Duela gutti euskaldun gehienok eta nolabait, osatzen ditugun taldeok (kulturalak, laketzekoak...) konpromiso bat aurrrera eramateko hitza eman dugu, euskararen ofizialkidetasunaren agiria zinatuz. Guregan muinetaraino erroturik dagoen "eusikaldunen berba" konzeptua ez dugula oraingo honetan pikotara bidaliko uste nahi dut.

Aurrean dugun zeregina oso garrantzi handikoa delako gure barnetik irtendako borondatezko zinari ezin diezaiokegu ukorrik egin. Bestela geure buruari uko egiten egonen baikinake.

"Euskara- gai honetaz nik baino ha- maika bider gehiago dakien horrek esan berri duen bezala- ez da talde baten jabetasuna, Herriarena baizik". Ados? Erabat. Eta taldekeriaz sinetsi nahi ez dudalako (ez dadila izan beste gauza bat), jo eta ke arituko garela arautegia betetzen ziur nago. Nola ez Herriak duen altxorrik prezia- tuena jokoan egonik?

Aurtengo bukaerako gure Herrian di- tugun erakunde gehienok, orain arte ez dutenek behintzat, aldaketa bat egin be- harko dute beren barneko egituretan, hiz- kuntzari dagokionez hain zuzen. Izenak eta arautegiak euskaratu, argitara ditzake- ten agiri guztietan ahalik eta lekuri- k gehien eskaini beharko diote gure hizkun- tzari. Baina bilakaera azalekoari bakarrik

ematen bazaio, guzti hau erdipurdizko egia bihur daiteke.

Egoera latz batetatik benetako elebi- rasunezko beste batetara igarotzea, ez de- la bi egunetako gauza, guztion baitan da- go. Oinarri sendo baten beharrea aurkit- zen garenaz, ezin da gaue- tik goizera dena aldatuko denik pentsatu. Lehenik, oinarri hori eraikitzen saiatu behar dugu. Eta horretan gau eta egun. Borondatearen lehen fruituak ernetzen ikusi arte. Orduantxe izanen da mirabetzat ukan behar ez ditugun helburuak eskatzeko garaia.

Zer egiten dut nik neure elkarteari euskal izen bat jartzen, baldin gero bost axola bazait neri kultura edo honekin ha- rremanik dukeen guztia?

Jabetasuna ez zaigu emanen, geuk HARTU egin beharko dugu baizik. Eta gurea den hori xamurrago har dezagun, gerturik ukan behar ditugu buruak: jakin- tzaz horniturik.

Xamurtasun horrek lana eskatzen di- gu, aurreko lana. Eta, borondatez, lana da guztiok egin nahi duguna, ofizialkide- tasuna onhartuz eta baieztatuz (gure zina- duraren bitartez) honela adierazi baitugu.

Orain arteko teoria alde batetara utzirik gatozen praxisa. Joxe Lizarralde- k ondo esaten zuen bezala, bere "Sloganak eta eguneroko praxia" artikuluan: "Herri- gintzak seriotasun minimo bat eskatzen

du".

Eta hemen asko barrezka dabilela di- rudi. Euskararik gabeko Euskal Herria ez dago. Euskal Herri- rik gabeko Euzkadi ezin asmatu. Beraz, Euzkadi biziko bada euskara beharrezko zaigu: sylogismo erra- za. Baina batzuegan sartu ezina, beren praxisari bagazozkio bederen.

"Prasiarik onena teoria on bat" atso- tizaren zale handia ez naizenez gero, "cooficialidad del euskara/euskararen ofi- zialkidetasuna" oihukatzen duten batzu- ren jokabidea salatu nahi nuke lerro haue- tatik. Esana eta egina ez baita berdina.

Euskal aldizkari eta egunkarietan na- hiz komunikabideetako edozein arlotan, euskararen etorkizunaren arazoaz hitz egi- ten ez den unean bakarrik gozatu ahal izanen dugu atsedena, orduantxe ukanen baitugu arazoa gainditurik. Bitartean lana astun eta premiazkoa izanen da. Etxepa- reren egunetarik oztupo guztien kontra egiten ari den lana.

Hitzak dira hitzak... Ez ditzala haizeak eramant!.

MENDIAGA

purra... purra... gezurrak eskeintzen

Gure herrietako hormak, kaleak, arrunt zikinduta daude. Mila paper: kolo- rez, ikurrinez eta hitzez josirik.

Alderdiek beren bilerak herriz-herri. Aretoak, elizak, deporte zelaia, entzu- lez beterik daude. Egunkariei kaso egi- ñik, leku batzuek, ez hain merke.

Mitiñak, Hitzak. Programak.

Orain urte gutti, gizarte eta elizako arazoei, kontzientzia iritikia genuenok, asperturik, hitzen premiarik ez genuela, turuta jotzen genien; promesak nahiko hosto zirela; laboratoriko programak idealisten gaiak zirela, heltzen ez ziren loreak. Hori entzuna dugu eta ez da egia keetsua. Lanak ikusi nahi genituen. Ber- rogei urte itzalitakoetan, ministro jau- nok, herri xehearen mediox, haien hitza entzunaz, nahiko txalo hartu dute. Buru pizka bat daukagunok, nere herrian esan ohi den bezala, baba loreak ez garenok, beldur naiz, oraingo ikuspegia neurtuta, aurrean ez ote ditugun, lehengo txaku- rrak, kolare desberdinekin.

Alderdiek bozak behar dituzte. Kor- tesetako eta Senadoko alkien arrastoak usantzen ari dira. Hori legezkoa da. Eta legezkoa denez, aspiratze horri, bidea ezin itxi.

6/ZERUKO ARGIA

Eta ETIKAK ez ahal du zer ikusrik bide hoietan? Mitiñetakoak entzun da, zenbat gauza txalotzen ari gara, dena egia balitz bezala edo, eskeinitako oro, ordu batean edo bi ilargitan, dena gure begi ega- rritsuen aurrean ikusiko bagenu bezala. Gizartea seriozki hartu behar da; errespe- to gehiago merezi du. Paltsokeriatan eta engainutan gizonekin ez dezakegu joka. Gernikaren gezurra nahiko da hortarako.

Gaineko lana, oso egokia izan arren, azpi-lan hori da, gehienetan balioitsuena. Eta azpiko-lan hori, zabalean ez egon arren. zornez usteldurik egoten da eta, barruko interesak, ez dira ez garbi eta ez leialak.

Alderdiak, errealtatea gordeaz eta posibilitateak gaineratuz, bozak beren in- darrera balantzatu nahi dituzte.

Alderdiak, batuzk nahiko otso iza- nik, ardi eta bildots jantzi zaizkigu.

Hona hemen: denok euskal herri- koiak, abertzaleak eta autonomia ere aza- lean ipiniak agertzen zaizkigu. Galdera: hori, egiaz beren programen oinarri dau- kate ala, gixajoak, zepo hoietan, narko- tizatuz, erortzeko?

Etikaren, moralaren beharra dago. E- ta ez noa ez kristau eta ez mahometanoen

moralaren izenean. Gizarteari zor zaion Etikaren izenean.

Esku hutsik, purra-purra oiloei egi- tea, alferrik da. Begi ttente jrrriko dira, baino guttiago ote gara?

Mitiñetako ekintzak, gehienak hutsak dira. Mila gauza dira lurperatu behar dire- nak, baina ezin daiteke berria zutitu, ge- zurpean, errealtatearengandik itzuliaz. Begiak iriki ditzagun. Eskaini diezagutela ahal dutena eta ez harri horia urrea beza- la.

Gizonak, gizonki jokatu behar dugu eta nola, alderdiek, gizonez osaturik dau- den, eskeini diezagutela onratuz, beren es- kuetan dagoena, egia.

Alferrik da iturburua irikitzea bidean uraik ez badator. Askotan, mitin-hitzal- dietan, itur-ahoa irikitzen dute, baina de- nok dakigu, bidean ez datorrela eskainita- koa eta ez dela ere etorriko.

Mesedez, alderdiak, kolore guzieta- koak, mitin-hizlariak,etika pizka bat ge- hixeago!!

IÑAKI SEIN

ERRONKARI INORK SALBATUKO OTE DU?

zorabioarekin herrietako erritmoa aldatzen du. Tabernetan, mendi tontorretan, jende ta jende. Hau ikusi eta gero, Erronkariko arnasa hiltzorian dagoela nork esango luke? Turistarentzat herri hauetako arazoa ez da agertzen. Eskualde aberatsegi dela esango digute. Eta, egia esateko, aitortu behar dugu. Gure oihanetan aberastasunak baitira, herriek aberastu behar lukete. Baina guztien dirua nora joan den ez jakitea, nahiko susmagarri da. Diru mordo bat atera eta gero, arana txirotasun barnean erori da. Biztanleek beste lurretar jo behar dute. Urte honetan lantegirik handiena porokheta egin du. Hamabost gizon ogibiderik gabe gelditu direlako, herria utziko dute.

Karreteran inbertitu duten berreun milloi, norentzat izango diren jakin nahi genuke. Hemengo jendea kanporatzen den bitartean, gure bide nagusia zabaltzea ekintza ironikoa da. Gure arazoari irtenbide bat topatzen ez badiogu, erronkaritarak, Uskara famatua bezela, "fauna nava"tik desagertuko dira.

Lehen gure nortasuna menperatzeko euskera kendu egin ziguten. Orain zertarako utzi nahi digute industria eta kulturarik gabe? Zer egingo dute Erronkariarekin? Jai egunetarako "ereserba espiritual" bat?

Turismoaren bideak orain arte guztiz kaltegarri izan dira aurrerapenerako. Azken urte hauetan bizibidea hobetu egin dugun arren, gure arbasoek baino hobeto jaten dugu, mailarik gehienetan atzeratu egin dugu.

Askoren buruetan dagoen edertasun jangaitz hori lantegi bateko kutsaduraz zikinduko genuke. Herrian bizi nahi dugulako inabideak eskatzen ari gara. Eta Administrazioaren belarriak gogor daude. Turismo optikak edo "Plan Belagoa" k herrietako makaltasuna ahaztu egin digu. Baina migrapenaren eta lan ezaren arazoak bizi-bizi direlako, hondamen ilun hau ahokatu dugu.

Herria maitatzen dugulako, Erronkari zatozenei esango dizuegu: Erronkari inork salbatuko ote du?

KOLDO TXANPLA

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta.
Atzerrietako beste herrietan	1.600 pta.
Airez	2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	35 pta.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	

Ostirala da. Aste santua. Nire herrira, sustrai bila etorri nahi dut. Herri paketsu baten bizitzak onartu nau, baina sasipakearen arnasak nire barnea sakonki astindu du. Itzal bakartsu eta mingots batek erronkaritarren etorkizuna eraman du.

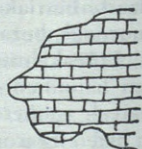
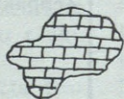
Eta nahiz udan, nahiz jaietan jende asko etor, herria semerik gabe ilunik dago. Gizarte berriak araneke semeak, erreka amorraiak bezala, beste uretara jaurti ditu. Etxeak hutsik gelditzen ari dira. Kallean haundien etsipena bakarrik. Herriko gazteek eguneroko asperkerian murgilduta, haien itzaropena galtzen dute.

Gaur aranera etortzerakoan, jendez beterik zegoen herriaren bakardadea. Euskal Herri osotik etorritakoek isiltasunari bizitza ematen diote. Jaietako mugimenduak makaltasuna aitzen du eta haren

hormasprayko

hautestkundeak JElatunik...
AMNISTIA OTSOA?
gure VILLA ala gure bila?
KAKA!
gora zin zin zin
EUKASDi
eta EEHUSKADI zer..

GURE LARRUAREN
DEIA
Bai, laster egin
egingo dugu
denok
BELGIKARA
orduan
amnistia
astea
ala
hastea?

ESNE LODIA ETA MEHEA

Esnea alimentu ona da; osoa gainera, esnea besterik hartu gabe haurra bizi egiten da eta pertsona larriak ere iraungo luke. Edozein adinetan edaten dugu; haurrak eta zaharrak, bizitzaren aurrenean eta azkenaldera, beharrezkoa dute; horregatik, nonbait, sal-erazten digute hain merke.

Esnea, ordea, hain gauza ona izanik, erraz galtzen da, eta kontu haundiz erabili beharrezkoa da. Gainera behi guztiek ez dute esne berdina, ez dute loditasun berekoa, batzuenak grasa gehiago du, gaina lehenago eta lodiago egiten zaio; besteena meheagoa da, gainik ez zaio egiten eta zenbait behiarenak, puru-puru izanda ere, egostean ez du gainez egiten, ez du aldegiten. Grasa gutxi daukan seinalea. Horregatik esnearen grasa ere neurtu egiten digute.

Neurri batetik gora baldin badu, prima ordaintzen dute zentzualak; baina gutxieneko neurriira iristen ez bada, 3,1 bai deskuentoa egin ere. Hontatik baserritarri nahiko buruhauste sortzen zaio; zenbait aldiz, esne hutsa entregatu arren eta meheagoa zela ohartu ere gabe, zoritxarreko deskuento hori etortzen baitzaio.

Hona hemen esnearen grasari zerk eragiten dion batipat:

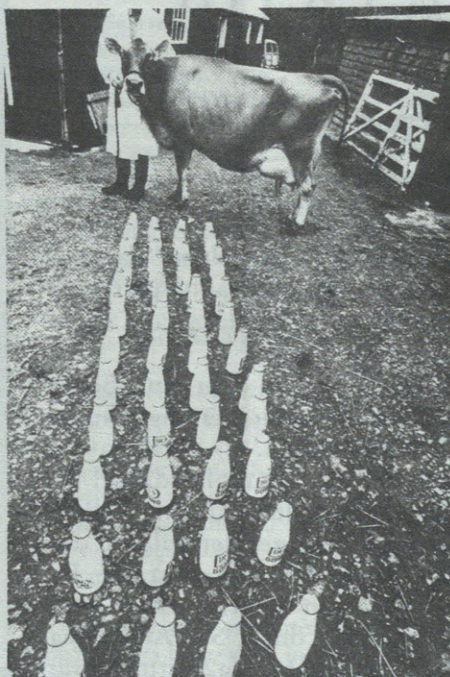
Ganadu arraza: Edozeinek daki behi pintuok baino esne lodiagoa izaten dutela suizak eta are lodiagoa izaten dutela pirenaikak, garai bateko behi gorriak. Arraza berekoen artean ere, batzuek besteek baino lodiagoa izaten dute eta gainera hau jatorriz datorkie; behi batek esne mehea badu, haren aurrekoak ere hala izango zuten eta ondorengoek ere, larri ibili.

Esne bolara: behia esnerik gehiena ematen ari den garaian izan ohi du esnerik meheena ere. Ikuilu bateko behiak, denak bateratsu umatu badira, ez da harritzeko une batean, etxe hartako esnearen grasa neurritz behera gelditzea.

Zeharo jetzi: Behiak azkeneko zurruztadetan ematen duen esneak, askoz ere grasa gehiago izaten du; horregatik azken tantoraino jezten ez bada, esnea mehegi erreze gerta daiteke. Ondoren dena ondo nahastu behar da, gzuhiak grasa neurri berdina eman dezan.

Behiaren adina: Zahartzera esnea mehetu egiten zaio behiari, bigantxak, berriz, behi helduak baino esne grasatsuagoa izaten du.

Janariak: Askok besterik uste badute ere, berez esne mehea duen behi bati ezin zaio loditu gobernatzeko era aldatuz. Janaria aldatzen bazaio, bolara batean esnea lodituko zaio, hori bai; baina gobernakeria berrira ohitzen denean, berriz mehetu egiten zaio. Ume egitera iristen denean, gizenbata edo haragiz ondo hornituta be-

hintzat dagoen behiak, esne grasatsuagoa emango du aurreneko hilabetetan, umegitera hezur eta azal iritxi balitz baino. Go-seak egon ez arren, behar bezalako janariak hartzen ez badituzte, grasa gutxitu egiten zaie; eta horixe gertatzen da askotan udaberrian, belar mardula eta punta berrira nahikoa janez kaka dariela jartzen direnean.

Noiz jetzi: Goizean eta iluntzean ordu berean jezten ez badira, tarterik motxeneko esneak izango du grasarik gehiena. Hamabi ordutik hamabi ordura jezten badira, iluntzeko esnea lodixeago izan ohi da. Gainera ikusia dago, behiak ilunpetan egoten badira grasa gutxiago sortzen dute-

la. Egunean hirutan jezten bada behia, bitan jertzita baino esne meheagoa eman-gu du; baina ehuneko 20 esnea gehiago.

Alde batetik galtzen dena bestetik erraz irabazten da beraz.

Behiaren osasuna. Behiak, gaitzak joa dagoenean, esne gutxiago ematen du. Batzuetan gutxi ematen duelako lodiagoa eman dezake; baina bai meheagoa ere gaitza daukalako hain xuxen.

Jezterakoan izutzen bada, bullaka edo joka erabili delako edota beste zerbaitek zarata haundia atera duelako, esne gutzia eman beharrean, garaia baino lehen iraina jaso egiten du, eta orduan esnerik lodiena, azkenekoa, geratzen da eman gabe, beraz eman duena meheagoa izango da.

Ganbelatik mugitu gabe, batere ibili gabe, egoten bada ere, grasa gutxiagoko esnea ematen du behiak. Baita udako berro aldietan ere.

Lehortea haundia denean esnea izugarri mehetzen zaiela ikusi da.

Erremedioak: esan ditugun gauza hoiek denak alderantzira egitea izango da. Beharrezkoena, behiak osasunez sendo eduki eta janari onez mantendu; baina beste gauzatxo hoiek ere oso kontuan edukitzekoak dira. Hala ere grasaz iritxi ezinik bazabiltza, behi bakoitzaren esnea analiza-eraztea da onena zein behi dabilen mehe jakiteko.

JOXE ALKIZA

LURGINTZA

Nekazarien Elkarte

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI - 7
Urrutizkila, 81 14 31
Andia 7, 1.º
Urrutizkila, 65 16 33

AZPEITIA
TOLOSA

Eibarko "Casa-de-pueblua".

KURA-LAIKUA MINTZO

1916ko urriaren 29an, Eibarko sozialistek beren lehen "Casa del Pueblo" inauguratu zuten, herriko lekuri ederrenean. 61 urte geroago, maiatzaren 21ean, bigarrena eraiki behar izan dute, toki apalago batean.

Bi fetxatan presente egon den gizonak hitzegiten digu gaur. Benigno Baskaranek edozenbat dato eta xehetasun eskaintzen digu, kontu kontari, gertakariok bezpera gauekoak balira bezala.

Benigno, Gipuzkoako "Federación Socialista"-ko lehendakari dugu. Eibarko sozialista zaharren prototipoa, euskaldun arrunt, maliziarik batere gabekoa. "Federación Socialista" hori zer den galdetu diogunean, "gure Buru Batzarra" erantzun digu lasai asko. Bestalde, Benigno Baskaran, Eibarko "kura-laikua" da azken 25 urteotan.

Elkarrizketa "Casa del Pueblo" berrian egin dugu, San Andres parrokia ondoko I. Anitua kalean. Planta berriak 175 m² ditu. Bertan kokatuko dira PSOE, UGT eta "Juventudes" etako bulegoak. Horrez gainera, biblioteca batek, batzarre gelak eta tabernak osatzen dute sozialisten batzoki berria.

Egun handia da Eibarko PSOE-koentzat. Euskal Herriko lau herrialdeetako ordezkariak bilduak dira bertan. Bertara etorriak dira ere, Enrique Mujika, "Txiki" Benegas, Nicolás Redondo eta beste hainbat.

-Zer gogoratzen duzu "Casa del Pueblo"-ren lehen inaugurazio haretaz?

- Ni 1908 urtean jaioa naiz, eta "Casa del pueblua" inauguratu zen egunean 8 urte baino ez nuen. Nere aitaren eskutik joan nintzen. Gerora jakin izan dudanez, Leon Jouhaux, Indalencio Prieto eta Akilino Amuategi sozialistek hitzegin zuten. 800m² adinako planta bat zen. 235.000. pta. kostatu zen, orduko pezetak, jakina.

- Aita ere sozialista zenuen, orduan?

- Bai, bai. Nere aita Eibarko lehen sozialistenetako bat zen. Baserritarra bera, "Sumendixa" baserrikoa. Gure sozialismoaren sustraiak baserrietan aurkitzen dira.

- Noiz afiliatu zinen zu?

- Hamazazpi urterekin "Juventudes Socialistas"etan sartu nintzen. Dirutzain, eta lehendakari ordezkari izan nintzen. Gero, Metalurgi Sindikatuko lehendakari. Bi

mila afiliatu genituen. Eibarko sindikaturik nagusiena. Zenbait urte lehenago, 1920an., sozialistok erabateko nagusitasuna lortu genuen hauteskunde munizipalean. Garai haretan "Adelante" astekaria ateratzen genuen. Nazionalistek, oster, "Jaiki" izenekoa.

-Non zinen zu errepublika atera zen egunean?

- Untzagan, jakina. 1931ko apirilaren 14-ean zen. Goizeko Setarako "Casa de Puebluan" ginen, eta 7tan Untzaga plaza erdira atera ginen. Hamar sozialistak, zortzi errepublikanok eta nazionalista batek osatu zuten udala.

-Gero gerra...

- Ez, ez. Gerra aurretik gauza asko pasatu zen. 1934ko urriaren 5ean eraso harmatua egin genuen. Eskuindarrak gobernuan sartu ziren, baina konstituzioa defendatuko zutela zin egin gabe. "Juventudes"-etakoek, partidoa eta UGT, errepublika salbatzera atera ginen. Greba orokorra egin genuen. Ondorioz, gure arteko 167k Iruineko kartzelan amaitu genuen. 64 zigortuak izan ginen. Biri heriotz-zigorra eman zieten. Neri 25 urte leporatu zizkidaten.

-Noiz arte?

- 1936ko otsailaren 16an kaleratu ginen. Espetxean ginela hauteskundeak irabazi genituen, eta amnistiaz atera ginen.

-Eta gerran?

- Uztailaren 18an gerra atera zen. Lehenengo herrian geratu nintzen, hainbat postutako arduradun. Gero frentera, harmamentuko Aide-Teniente izan nintzen. Eibartar asko egon ginen departamendu haretan. Prietok eraman gintuen, guk harmak ezagutzen genituela-ta.

-Noiz geratu zintzen "Casa del Pueblo"-rik gabe?

- Gerra denboran bonbardeatu zuten. 1937ko apirilaren 20an. Gero, gerra ostean, ez genuen itzultzerik izan. Kendu egin ziguten, ohostu. Hala ere, ez dugu berreskuratzeko itxaropenik galdu. Oraindik PSOE-ren jabetasuna Bergarako Jabeo Erregistroan irakur daiteke.

-Noiz hasi zen gerra osteko mugimendua?

- Sozialistok berehala hasi ginen. "Juventudes"-etakoak, partidokoak eta UGT-koak, guztiok elkarrekin, klandestinitatean ez zegoen beste modurik eta. 1950 urtean 23 erori ginen eta Manzanan-en eskutik pasatzeko aukera izan genuen.

-Eta noiztik ari zara "kura-laikua"renak egiten?

- Nere aita zen kura-laikua. 1952 urtean hil zen, eta nik egin nion azken sermoia. Uste izan nuen, bizi guztian gauza bera egin zuen gizonak beste horrenbeste merezi zuela, bere azken orduan. Geroztik, nik bete izan dut zeregin hori azkenengo 25 urteotako entierri zibiletan.

- Zergatik horrelako demostraziorik?

- Bueno, guk beti praktikatu izan dugu laizismoa. Nik uste dut Elizak kulpa asko duela. Guk burrukan ihardun izan dugun bakoitzean, beti topatu izan dugu eliza jauntxo eta kapitalisten alboan. Jauntxo -

Benigno Baskaran-eskubitarra- Enrique Múgica eta Felipe Gonzálezekin.

E.T.A.(pm) ZATIKETA

ETA (p-m) barruko tirabiriak "Komando Bereziak" deitu taldearen zatiketaz amaitu dira.

Zuzendariek eta Batzorde Erabakitzaileak "borroka harmatua mozteldu" nahi zutelako eta Espainiako Gobernaurekin, isilka-misilka, separatu zituzten harremanengatik zatitu omen.

Krisiaren hasera

1975garrenean erorketa haundietan eta ETAk berez izan duen aldaketan du hasera krisi honek.

Fasismoaren eta eraso basen garaian jokatu beharrak ekintzaileen pentsaera, erakundea eta lana asko mugatu du.

Erortzeko beldurrez, seguridade guztiak hartzearen, zuzendaritzan bildu da agintea, ekintzaileak eta zuzendaritza-koak elkarrengandik gero eta gehiago urruntzen zirelarik.

Historia apur bat

Otsailaren 12ko izpirituak zuen gezurra salatu zuen ETArekin jokabideak, baina aldi berean jende asko galdu zuen: hilak, gildzaperatuak, izkutatutakoak asko izan zituen.

Demokraziaruntzko bidea ez zen jendea bereganatzeko aldirik egokiena ETArekin. Iazko udan egin zuen VII. biltzarrean erabaki behar zen aurrerantzean zer egin. Arrasate eta batez ere Berazadi bahitzeak eta hiltzeak bi joerako ekintzaileak sortu zituen ETArekin barruan.

VIIgarren biltzarrean aurreko puntan ibiltzeari uko egin zion, egoera berriak beste moduzko taldeei politikan jokatzeko aukera ematen zuelako. Pertur zenaren iritziei jarraituz bide berri batzuek markatu zituen Otsagabiak hitzaldi batean. Gehien gehienek onartu zituzten; ETArekin jokabide zaharrari lotutako "Berezi" taldeak ez beste guztiak.

Gobernuaren eta ETArekin harremanak

Iazko abenduan izan zituzten lehen harremanak, gobernuaren nahiaz.

Hiru hilabeteko geldialdia nahi zuen gobernuak. Amnistia gerorako uzten zuen. ETAk bere baldintzak jarri zituen. Martxora arte luzatu zen egoera hau. Zaharra eta Goiko, bi etarrak, Itsason hil zituztenean bukatu ziren kontuak. Arra-

saten goardazibilei eraso erantzun zuen.

Gobernuak ez zuen etsi. Presoak kaleratzearen eta ezker abertzaleen alderdiak legeztatzearen truke geldirik egoteko eskatzen zion ETARI.

Martxoaren azken aldera bildu zen Biltzar Ttipian eztabaidatu zen. Hauteskundeak baino hilabete lehenago baldintza hoiak betetzekotan geldirik egoteko proposamena egin zen.

Abertzaleen artean bilera batzuek egin ziren. Apirilaren 30ean egin zen batzarrean Erregerekin eta Gobernuarekin hizketaldi bat izateko batzorde bat sortu zen. Euskadiko politika egoeraz abertzaletaldeen duten iritzia eramango zuten Madrila. Batzorde honek-jartzen zituen bideak eta baldintzak onartzen zituen ETA politiko militarrek.

Zuzendariek eta Batzorde Erabakitzaileak ez dutela borroka harmaturik de-segin nahi izan eta amnistiarik ere ez dutela negoziatu esanaz zuzitzen dituzte beren buruak. Batetik "Komando Bereziak" ez dituzte martxan jarri VIII. Batzarrean hartutako erabaki batzuek; bestalde, geldialdiaren trukean baldintza batzuk ezarri besterik ez dute egin. ETA militarrek ipintzen zituen baldintza berdinak ziren, gainera.

Bide guztiak

Maiatzaren 24an kandidatoak erretiratzea erabaki zuten, maiatzaren 14eko batzarrean, ETArekin bi adarrek eta KASEk. Borroka harmatuari ateak zabaltzen zizkion erabaki honek besterik gabe.

"Komando Bereziak", hau da zatitutako alderdikoek egin dituzte Amarako eta Iruineko ekintzak. Baita Ibarra bahitzea ere. Borroka harmatuari ekitea erabaki dute agiri batean diotenez.

keria hoiak kontra egiteko orduan, eliza aurkitu dugu haien laguntzaile. Honek eragin zigun diferente egin beharra, eta beste hainbat gauzaren artean enterruak apaizen laguntzarik gabe egitera.

- Gaur egun gauzak aldatuak dira, ordea. Nola ikusten duzu sozialismoa Euskal Herrian?

- Gauzak aldatzen doaz. Beti aldatuz joan izan dira. Sozialismoaren historia zaharra da Euskal Herrian. 88 urte dira bandera gorriak kaleratu genituela. Igeldoko azken kongresoan "Partido Socialista de Euskadi" eratu genuen.

-Eta zer alde ikusten duzu lehengo eta orain-go gazteen artean?

- Nik zer esango dizut bat... Hori inork ez daki oraindik. Hori urnetan ikusiko dugu.

- Anekdotaren bat izango duzu honenbeste urtetan...

- Anekdotak asko, eta eibartarren artean gehiago. Bat kontatzekotan, 1949 urtean, "Casa-de-pueblua" bota zutenean, Madriletik etorri zen "Frente-de-Juventudes"-eko jendea, Moviementoko "Casa Sindicala" egiteko. Han bildu ziren Untzaga plazan arkitektuok, aparajadoreak, falangistok eta beste, notarioaren inguruan. "Casa-Sindicala" a zuzenean egiteko, atzekaldean dagoen panaderuaren lurrekin permuta bat egin nahi izan zuten. Alde batetik kendu eta beste batetik eman. Panaderua oso larri zegoen halako jendearen aurrean, eta bildur zen ezetza esateko. Halakoren baten bota zuen euskaraz: "Nik ez dot sozialistekin permutarik egin nahi. Gero bueltia etorri leki, eta ez dot hasarretzerik nahi". Madrillo jendea itzuli zitzaion erdaraz, eta notarioak esan zuen: Pues tiene razón". Horixe bai, arrazoi zuela!

"boturik ez"

BORROKAN

EMAKUMEAK NAZIO GUZTIETAN

Hil honetan, Maiatzak 27-28-29an, Parisen emakumeen nazioarteko biltzarrea edo topaketa ospatuko da.

Elkartze honen asmoa emakume frantsesen iniziatibaz izan da. "KLASE BURRUKA ETA EMAKUMEEN LIBERAZIO KORRENTEA" deitu taldearen hain zuzen.

Hauen asmoa: Beste helburu eta korrentetako Europako emakumeekin elkar lanean bilakatzea izan da. Radikal deitu taldeekin bereizten direlarik, emakumeen mugimendu autonomoak eta politik partiduen erlazioa aztertu asmoz bilduko dira. Baita sindikato eta langile mugimen duekin emakumeen borrokak duen erlazioa ere. Biltzarre hau, batez ere, erreflexio, aztertzelan izatea nahi dute. Emakumeen mugimendu eta langile mugimenduen izan behar lutekeen erlazioez alde batetik eta baita emakumeen mugimendu autonomo eta emakume masa burrukaren erlazioaz ere.

Biltzarre honen gertatzeko, Europa guztira gutunetz deia zabaldu zen.

Zenbait bilkura ere egin dira: Parisen, Zurich-en eta Londresen. Zenbait galdetari erantzuna aurkitzen hasiak direla diote. Nazioarteko bilkura hauetan erreflexio eta aurrerakuntzarik izan dela. Nazio bakoitzean eraman diren burruka eta burruka bideak, esperientzi desberdinen trukaketak, informaketak, bultzada handia izan dela. Erlazio hau mugimenduen eboluzioz eta Europako emakumeen borrokak, emakume frantsesen ideak zehazten asko lagundu diela.

Lehenengo urteetan emakumeen mugimenduak gutxi edo gehiago taldekak margintu batzu zirela, partidu eta sindikatu politikoei konparatuz e.a.

Bainan gertakizun berria, zera dela: azken urte hauetan Ingalaterran, Espainian, eta Italian, komunist eta sozialist partiduetan ala nola sindikatoen barnean emakumeak beren interesen alde borrokatzen hasiak direla. Frantziako emakumeen mugimendua adar anitzetan banatua dela, hau Frantziako politik iritzien eta taldeen ispilua omen. Alemania eta Suitzan langile mugimenduak emakumeen bu-

Amaiera eztabaidagarria

"KAS" EZ DOA HAUTESKUNDEETARA

Alegi zaharrak dioenez, azeriak parralpean zegoen mahats-mordoa hartu nahi zuen. Salto egin zuen, baina ez zen iritsi. Berriro ere salto, baina ezin. Beste behin, eta alferrik. Azkenean, ezinaren ezinez, esan zuen: "Ez dut hartzen berdea dagoelako"

Kazetaurrekoa Bilbon

Maiatzaren 17an, KAS-ek hauteskundeetan parte ez hartzea jakinerazi zuen Bilbon eratu zen kazetaurreko batean. Bertan esandakoagatik, badirudi KAS berekaxa atera dela euskal ezkeraren hauteskunde plataformatik, gainerako partaideekin kontatu gabe: "No sabemos lo que harán los demás candidatos que están con nosotros en la misma lista. Sólo sabemos que nosotros nos retiramos. Hoy martes, día 17, vence la fecha de toda lista que no tenga completa los candidatos. Nuestra retirada legal es mañana miércoles."

Hauteskundeak kontra

"El participar en estas elecciones supone un desprestigio para quien lo haga" (Idigoras) esan ondoren, kontrako kanpaina egingo dutela adierazi zuten, ekin-tza hori zelan praktikatu gabe esan gabe: "Habrà campaña activa. Podremos ir a la cárcel. Sabemos que será delito antielectoral. Pero no nos importa" (Santi Brouard).

rruka haintzat hartzen ez duelarik. Hauek beregan hertsirik sexo burrukari eusten omen diote. Ingalaterra eta Italian, alde-rantziz, emakumeen borroka geroz eta bortizkiago, indartsuago, fabriketan, hau-zoetan nabari omen da.

Mugimendua elkartuago eta iritzi desberdinen artean, ekintza ugari antolatzen delarik.

Nazioarteko biltzarre hauen hiru puntu nagusi:

- Europako emakumeen borroka prozesoa aztertu eta nazio bakoitzeko esperientziak agertu.

- Azterketa bidez, biderik egokienak zeintzuk diren ikusi eta burruka hauen bultzada izan.

- Emakumeen mugimendu erlazio hertsia go batzu lortu. Hasitako azterketei jarraitzeko eta nazioarteko ekintzak anto-latzeko.

I.L.

KAS-en politika

Hauteskundeetan parte hartuko ez dutenez, KAS-en politika zein izango den galdetuz: "Seguir con la misma alternativa, la lucha en la calle, las asambleas populares" (Santi Brouard) izan zen erantzuna. Bai eta: "la política del KAS va a ser potenciar un poder popular al margen del parlamento".

Amnistia

Maiatzaren 24rako presoak atzerako balira, damurik izango ote zuten galdetu zuen kazetari batek. "Eso sería política de ficción. El planteamiento nuestro, el planteamiento del Pueblo Vasco, no es moralista" (Ortzi).

Azken egunetako gertakariei buruz, "se han producido más malos tratos en Euzkadi en una semana, que en un año" (Añua). "Esto es una democracia bañada en sangre. Faltan las dos condiciones mínimas: las libertades democráticas y la amnistia".

Autonomia

KAS-ek proposatzen duen autonomia eta Euskal Autonomi Ituneko taldearen arteko aldea zertan den galdetuz, Ortzi-k erantzun zuen: "Nuestro futuro proyecto de autonomía refleja un grado mayor de autonomía que el que refleja el de los partidos que han hecho el Pacto Autonómico".

Añua-k, berriz, estatu barruan Euskadik suposatzen duen gutiengo gogorazi zuen: "A nivel de estado español, nuestra relación de fuerzas es desproporcionada. Por eso no vamos a estas elecciones. La proporción de Euzkadi sería como de 17 a 250. Si hubiera un Estatuto de Autonomía..."

Ez zen aipatu nork lortu behar duen.

e.s.b. bilbon

EUSKADIN EUSKAL SOZIALISMOA

Bilboko "Feria de Muestras"-eko pabelloi nagusia aukeratu zuten ESBkoek, beren Bilboko lehen mitinerako tokia.

Nahiz eta ipini zituzten aulki guztiak ez bete, partidu honen alternatiba zein zen jakitera joan zirenak bi mila pertsona inguru izan ziren.

Ez dela jende asko, esango du norbaitek. 19ko arratsaldean egin zuen euri erauntsia kontuan izanik, nahikoa bildu zela esan daiteke

Alderdiko lider ezagunenak ziren mitin honetan: Andoni Kaiero, Pariseko Sorbonan Soziologia Lizentziatura eginkoa eta Deustuko Unibertsitatearen irakasle, gaur. Txillardegi, ETAre sortzailetakoa, euskal literatura, nobelagintzan bereziki, nahiko ezaguna eta oraindano egindako inkesta batek agertu duenez, gaurko euskal idazlerik ospetsuena, eta hizkuntzalari trebea. Salaberria, abokatu laborala, eta Kaiero bezala ELAko militantea izandakoa. Urkijo, Barakaldoko ajustadore langilea. Iñaki Aldekoa, ESBko Idazkari Nagusia, izatez bizkaitarra, Iruinean bizi dena. Presentatzaile, E. Gandariasbeitia.

Euskadin, Euskal Sozialismoa

Idea honetan, denak bat etorri ziren. Beren ustez, sozialismoak Euskal Herrian bere berezitasunak baditu, ezin du estatual ikuspegitik ari diren sozialist partiduak jokaera onartu. Euskaldunok egin behar dugula geure sozialismoa, esaten zuten. "Euskadin, Euskal Sozialismoa". Slogan honekin defendatzen zuten alderdiaren izatea.

Andoni Kaierok esan bezala, "La cuestión nacional es la primera cuestión social, y la cuestión social es sobre todo una cuestión nacional". Andonik ekonomik arloa ukitu zuen, II Batzarre Nagusian hartutako erabakiak aipatuz. Beronen eritziz, Autonomi girorako planifikazioa egin behar da. Autonomia da Euskal Herriak duen beharrik nagusia. Ekonomiazko autonomiaren alde agertu zen, koordinatua izan behar duela agertuz, eta ez edonondik menperatua. Ekonomik planifikazioak, hiru berezitasun bete behar ditu Kaierok zioenez: autonomia, integritate eta demokratikoa.

"Berreuskalduntzeaz"

Txillardegi hartu zuen hitza ondoren, euskal kulturaren berpizkundera, euskararena bereziki, azpimarratuz. Euskal Herriak jasaten duen "diglosiaz" mintzatu

zen, Euskararen kontrako egoera azalduz.

Labur-labur euskaraz hitzegin ondoren gaztelaniara pasatu zen, ESB-ren kultur alternatiba azaltzeko. Hiru puntu nagusi hartu zituen, bere saioan: "euskara urbanoa"ren nagusitasuna, berreuskalduntzearen errealista planteamendu beharra, Finlandiako enxerplua agertuz eta, hirugarrenez, alderdi barruan, euskarari butuz hartu dituzten arabakiak. Noski, euskara batuaren alde irten zen, bere ustez, ez baitago beste biderik hartzerik. Bere ustez, herrialde bakoitzak, bere bizitza beste herrialdeekin nahiko aparte ematen zuelako, hizkuntzan ere horixe gertatu da. Gaur berriz, ezin da Gipuzkoa Bizkaitik aparte bizi. Harreman estuak dituzte beren artean, gero eta gehiago. Ekonomia bat, kultura bat, hizkuntza bat, hizkuntza batua. Euskara batua.

Langileriaaren autogestioa

Askatasun bide batean lortu beharrezko sozialismoa aldarrikatu zuen, ondoren, Etxebarriak. Sozialismoa, Euskal Herrian egin behar bada -zioenez- euskal sozialismoa egin behar dugu. Sozialismoa lortzeko, autogestioaren alde irten zen.

politika

Berak esan bezala, ESBk duen sozialist alternatiba, langile autogestioan oinarritzen da. Langileriaaren partizipaketa eskatzen zuen enpresa eta gainontzeko planifikapenetan. Beste gauzen artean, Seguridade Sozialaren azterketa kritikoa egin zuen, bere saioaren amaieran "sozialismoa askatasunean" oihu eginez.

Urkijok, ondoren, sindikal politikaz hitzegin zuen. ESBren politika euskal sindikalismoa indartzen den tokian dagoela, esan zuen. Sozialist alderdi eta sozialist sindikatuen arteko bideak azpimarratu zituen. Berarentzat, historian partiduak eta sindikatuak batera joan dira eta, horregatik, Euskal Herrian ere, harreman onak izan behar dituztela elkarrekin, zioen. Ez du partiduak, bere ustetan, sindikaturik hipotekatu behar. Garantizko independentzia zaindu behar dute. Elkarrekin karguen inkompatibilitatea dute garrantia horren puntu bat.

Hizlari guztien esanetan, PSOEren kontrako jarrera nabaria zen. Batzuetan, beroiek esanagatik, besteetan "inplizitoki". PSOEk sozialist sinboloaz inpugnatu dituela eta, beroien eritziz, euskal sozialismorik ez onartzea da. Sukursalismoaren aurka agertzen ziren.

Mesianismoarik gabeko euskaldunon batasuna, gaur

Hauk ziren ESBko Idazkari nagusia den Iñaki Aldekoaren hitzak, mitinaren amaiera gisa. Momentu grabean bizi da Euskal Herriko politika, eta ez dago gaur printzipalak ez diren beharretan pentsatzeko astirik. Amnistia asteak ekarri duen zapalketaz mintzatu zen. Amnistia osoaren beharra eta postura sendoak hartzeko garaia. Hauteskunde buruzko ESBren politikaz, egiteko duten Kongresoaren bidez onartuko dutela zer egin. (Honez gero eginik izango dute behar bada).

Beranduegi zela eta, oso laburki mintzatu zen ESBko Idazkaria.

Eta besterik gabe, ohizko kantuez bukatu zen egun ilun hartan egindako mitina.

J.L.

(Monoprix-en ondoan)

Agurtzane Etxabek eta Mari Uribe beren denda ikustera gonbidatzen zaitu

DONIBANE LOHITZUN ● 100 Rue Gambeta ● LABURDI

irruinea astebete geroago

TXANTREAKO ASANBLADA

Iragan asteartean, greba orokorraren ondotik, gobernadorearen baimenaz, asanblada bat izan zen Iruineko Txantrean. Erakunde sindikal bakoitzaren ordezkari batek hitzegin zuen burrukaren jarraipenaz bere iritzia emanez.

Haseran, Jabier Colomok, langileen ordezkari batek egindako jestioei buruz- detenituen egoera garbitzeko- informatu zuen. Asanbladaren gairik prinsipalena hori zen, eta hau zen hurrengo egunean lanera itzultzeko baldintza bakarra. Eta erabaki zutena hau izan zen: denok libre egon arte ez sartzea.

Asanblada egiten zen bitartean detenituak zeudenak Jose Luis Landa eta Miguel Anjel Uskaritz ziren, eta espetxean Fernandez Garayalde, Gerta Saldias, Monreal, Castillo, Segura eta Bergara.

Interbentzio gehienak mota berdinekoak izan ziren. Alde batetik azpimarkatu zituzten egun pasatueta heda-tako burrukak amnistiaren alde, eta beste aldetik, burruka hoiengarrantzia demokraziarako. Behar bada, bere ezaugarria- rengatik, inportanteena Manolo Burgeterena izan zen, zeren, jakina denez, estatu mailan "C.C.O.O." delakoek deitu bait zuten grebara ez joateko- Telesioan azaldu ziren-. Horregatik, bere lehen hitzak hori kritikatzeko izan ziren. Benetako autokritika egin zuen, eta ez dago esan beharrik, txalorik beroenak jaso zituela hori egitea. Irakurria izan zen dotuela hori egitean. Irakurria izan zen dokumentu bat ere. Dokumentu hartan zabalitzen zen, beroiek sindikatoaz duten ideia Madrilekoa desberdintzen dena. Batez ere Camacho eta Perez Carrasco, P.C. delakoaren aldeko jokua kritikatu zuten, guztion sindikatoa erabiliz. Horregatik, azken puntan, Madril en erabakitakoa denuntziatu zen Euskadiko langile-riaren interesen izenean. Dokumentu hori Euskadiko 181 ordezkari zinatutik dago, eta Euskadiko iritzia dela esan daiteke maila hartan alegia.

Besteak

Jabier Arteagak -USOkoa- Batasunera deitu zuen, gobernadorearen azpizokoa denuntziatuz. "Gure itzulera interesatzen zaionean bakarrik uzten digu asanblada egiten" eta "hau ez da konzesio bat konkista bat baizik" esan zuen gero.

Cesar Osanz -CSUTkoa- ez zen, ordea, izan txalotuena. Detenietuen libertatea eta lanera itzultzea gauza berbera zela esan ondoren, "Frente Democrático Independiente" delakoari botatzeko eskatu zuen. Kandidatura horren lehenengoa da Osanz bera.

Alfredo Kaparrosok -SUNekoa- berrikitan lortutako mobilizapenak "errejimenaren aurrerapen terroristak frenatu dituzte" eta "sindikal eta politik batasuna langileriak eskatu behar du balore izateko" esan ondoren, bukatutzat eman zuen bere interbentzioa.

Jose Ramon Gomezek -UGTkoa- burrukari buruz, zuen ideia azaldu zuen eta langileek zuzendua izan behar zuela eta ez sindikatoek edo alderdiek, esan zuen.

Diez de Ulzurrunek -LABekoa- Amnistia eta burruka artean dagoen harreman hertsiaz hitzegin zuen. Era berdinean alderdi batzuek demokraziari buruz duten konzeptoa kritikatu zuen, "gu retzat" -zioen- demokrazia eta autobogerno "gauza berberak dira".

Azkenean Amnistiaren aldeko batzordearen ordezkari batek- Gloria Bosque- gobernuaren joera errepresiboa denuntziatu zuen, zeren, "jestoreek deitutako burruka, baketsua bait zen, eta ikusirik dugu gobernuaren erantzuna".

Amnistia orokorraren premia adierazi zuen gero, eta, bukatzeko, erresponsabilitateak eskatu zituen.

Bost mila langile izan ziren asanblada hontan. Nahiz eta hurrengo egunean greba egitea erabaki, hurrengo egunean lan-tegiko ordezkariak atzera egitea ebatzi zuten.

Errepresioaren ondorioak

Nolako errepresioa egon zen Iruinean, joan den astean informatu genuen. Hauzo batzuetan bai errepresioa eta bai aurrez ezarritako resistentzia ikaragarria izan zen. Hau dela eta, Udal Etxeak erresponsabilitateak eskatzeko, zerrenda ireki bat jarri du, denuntziak egin ditzaten. Dagoeneko 212 dira eta gehienak kristalak, ateak, atariak eta persianak apurtze-gatik izan dira. Kasu batzuetan kezko botteak su eman zioten etxe guztiari, eta kalteak askoz inportateagoak dira. Denuntzia gehienetan indar errepresiboen deusatzatzea eta justizia eskatzen da.

Argitara emandako idatzi batean indar errepresiboen joera eta informazio ofiziala kondenatu ondoren eta detenitu guztion libertatea eskatu ondoren, gobernadorearen dimisioa eskatzen da. Izenpetzen dutenak, ondoko hauk dira: "Delegación de Navarra de la Asociación de Ingenieros Industriales de Guipuzcoa, Alava y Navarra; C.O. de Aparejadores y Arquitectos Tecnicos de Navarra, C.O. de Arquitectos Vasco-Navarro, delegación de Navarra; C.O. de Peritos e Ingenieros Industriales de Navarra; C.O. de Peritos e Ingenieros Tecnicos Agrícolas de Navarra, C.O. de Agentes Comerciales de Navarra; C.O. de Delineantes de Navarra; C.O. de Doctores y Licenciados en Filosofía y Letras y Ciencias del Distrito Universitario de Zaragoza: Delegación Regional del Norte del C.O. de Ingenieros Tecnicos de Topografía; C.O. de enfermeras y A.T.S. femeninos eta Junta Directiva de la Agrupación de Jovenes Abogados de Pamplona".

Beste maila batean aipagarria dateke SUPER SEReko langileek greba egitea-gatik jasan duten 5 eguneko zigorra.

Atentatuak kale

Ostegunean eta Amarako atentadua- ren hurrengo egunean, Iruineko gelditokian beste bat-alde hontan kale- gertatu zen.

Gaueko hamaiketan, gazte para batek taxi bat hartu zuen, eta Orkoien aldera joateko esan zioten taxistari. San Jorge Hauzoa pasatu eta gazteek pistola bana ateraz, gelditzeko agindu zioten. Han zuhaitz bati loturik, esposaturik utzi zuten. Hiru mila pezeta ordaindu ondoren, eraman zuten kotxea. Dirudienez, komandoaren hirugarrena, aldamenen zegoen.

Trenaren gelditokiara ailegatzean hiru-tatik bi komisartegira abiatu ziren, eta kristalak apurtuz, barrura disparatu zituzten postazko hiru tiro. Gainera, eskuko bomba bi ere bota zituzten. Edozein modutara, ez tiroek ez bonbek ez zuten bere helburua aurkitu, eta grisek komando-koen atzetik irten ziren tiroka.

Lekukoek ez zuten ezer ikusi, zeren, barnean baitzeuden ordu hartan eta ihes egin zuten agudo.

Ekintza hau ETA-(pm) -Komando bereziak- rebindikatua izan da.

INTERINOAK EKINTZAN. Maixu-maistra interinoen arazoa konpondu gabe dagoenez gero — Ministerioak ez du amore eman nahi— beren haserreka kalean azaltzen hasi dira. Larunbata eguerdian manifestazio bat egin zuten Donostiako kaleetan. Gero Urbietako kaleko eskola nazionala enzerratu ziren berrogei inguru, igande gauera arte. Aldi berean kalean, kartel ugari, firmak biltzeko mahaina, e.a. jarri zituzten. Gizonezko bat eta emakumezko bat karteletan “jantzirik” paseatu ziren. Bestalde, zenbait herritan gurasoen laguntza jasotzen ari dira.

P.C.E., “PARTIDO DE ORDEN”. Larunbatean, hilaren 21ean, Irunen egin zuen mitinean, egunkariak diotenez, 800 lagun zituen ordena zaintzeko. Mitinera joan zirenen kopurua hartuta ez dirudi horrenbeste, baina bildur gara “ordenazaintzaile” batzuen izkutatzeko ahaleginetan gailtzen bitartean, ez ote diren beste batzuen sortuko.

BURGOSKO PRESOK ETORRI NAHI. Gose greban daude Burgosko zazpi espetxeratuak kanpora bidaltzeko neurriarengatik protestatzearen. Baten batzuek kontradikzioa ikusten dute ekintza honen eta indultatuak edo Belgicara eramanak izan daitezkeen firmatutako eskaeraren artean. Baina beste zentzu batez ere har daiteke gauza: Belgicak ez du “escala” bat besterik izan behar herrirako bidean. Eta horretarako oraintxetik hasi behar borroka. Bestalde Euskal Herriko kanpoko presoek etorkizuna ilun omen dago; horren arrazoia garbi dago: estatuko beste herrietan ez dira hemen bezala ahalegindu espetxeratuak kaleratzeko. Baina guk ere horrela utziko ahal ditugu ?

BARCELONAN OKUPAZIOAK. Barcelonan dauden zenbait ikasle eta langile euskaldunek bat egin zuten Euskadin antolatutako amnistiaren astearekin. Hori bukatu zenean ikasleek oraindik borrokan jarraitu ziren. Astelehenean, hilaren 16ean, batzuek Cerdanyolako elizan sartu ziren, asteazkenean bukatu zutelarik egonaldia. Beste batzuek Bellaterrako “Universidad Autónoma”-ren rektoradua okupatu zuten, inprimategia, multikopistak, telefonoak, telexa, e.a. hartuaz. Egunero boletín bat ateratzen zuten, prentsa ofizialak ematen zuen informazioaren aurka. Beraiek ere “extremistatzaile” hartu bide dituzte. Asteazkenean “Universidad Central”eko ikasleek berdin egin zuten.

E.S.B. HAUTESKUNDEETARA. Martxoan eginiko Batzarrean erabaki zenari jarraituz, joan zen igandean, hilaren 21a, batzartu ziren ESBko 600 lagun hauteskundeetara joan edo ez aztertzeko. Joatea erabaki da, arrazoi nagusi hauek ikusten direlarik: martxoaren 19tik gaurdaino egoera aldatu dela amnistia-hauteskundeak asuntuari dagokionez; hauteskundeok, zenbait muga salbu, pauso garrantzitsua izango direla Euskal Herriko arazo behinei —amnistia eta autonomia— irtenbide politikoa emateko; bestalde, Euskadiko alderdien indar eta posizioak garbitzeko egokiera ona dela “consulta popular” delakoa.

A. N.V. ERE BAI, BAINA... Bitxia da alderdi honen erabakia, alegia, ekainaren 16ean preso guztiak kalean ez badaude ez dituela Kongreso eta Senadorako lortutako karguak erabiliko, baina hauek Europako erakundeetara joango direla amnistia osoa lortzearen presio egiteko.

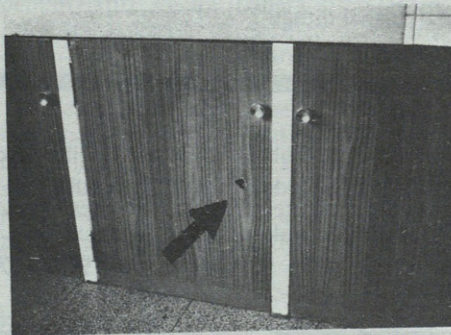
“EZEZAGUNAK” EZAGUTZEN DIRENEAN. Hain nabarmen ibili ziren “ezezagunak” iragan ostegunean, azkenean esplikazio ofiziala eman behar izan dute egunkarietan puntu batetaz behintzat. Eguerdian egurtua izan zen “ezezaguna”. —Ignacio Gutiérrez Vallejo— polizi armada da eta emakume bat defenditzera atera omen zen, honi “ETA ase-sina” eta “Muera ETA” esan zuelako jendeak eraso zionean. Horregatik, jendea sakabanatzearen bota omen zituen tiroak aidera. Bestalde, arratsaldean Konstituzio plazan gertaturikoa ere nahiko argia da; 200 inguruko talde batek inguratu zituen bi “ezezagunak” grisek “reskatatu” zituzten, munizipalei ezer ez egiteko ordena eman zitzaizkien ondoren.

ORDAIN DEZATELA. Donostiako Hauzo Elkartetakoek, azken egun hauetan poliziaren eta “ezezagunen” eskuz gertatu diren kalteen zerrenda egiten ari dira, gero gobernadoreari erakutsi eta indemnizazioa eskatzeko. Iruineako Udalak ere honelako zerbaitekin egina du.

OROK ET ORA

Era honetan hasi zen amnistiaren astea, presoak kaleratzeko ahalegina: jendeak lana utzi eta kaleratuz, batzarreetan bilduz eta manifestazioak eginez. (Beasain, 1977-V-12)

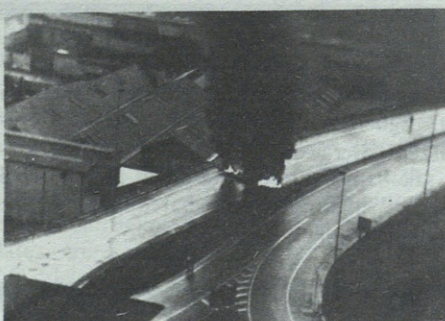

Baina berehala etorri zen eraso, erarik gogorrean. Kezko bonbak eta gomazko balak ez dira nahikoa; benetako balek nonnahi utzi dute beren zuloa.

Balak ez dira biguinak noski. Sei hildako kontatu behar ditugu dagoeneko -Gregorio Maritxalar hil berri da- eta zauritu pila. (Cándido Peña, Erreterian zauritua).

"Vuelta a España" eragozteko ahaleginak sarri izan dira azken urteotan. Aurten Donostia-ra iritsi gabe itzuli behar izan zuen. Eta bidean ere izan zituen oztopoak: Durangon ballak (argazkian) eta Urkiolan manifestazioa, ohi den bezala sakabanatua. "Vuelta a España" k Euskal Herriko beste edozein bide hartu izan balu, berdin aurkituko zukeen.

Nolabait defenditu behar, barrikadetara jo behar borrokari eutsiko bazitzaion. Ia Hego Euskadi osoa honelakoez bete zen.

BORROKA TA AIN

Hala ere herriak ez zuen bururik makurtu. Borroka jarraitu zen (argazkian Egiako hauzoan barrikadak) eta hiletetan milaka lagun bildu ziren.

Baina horrelakorik ezin irentsirik, "ezezagunek" ekin diote bereari. Autoetako gurpilak zulatatu -100 inguru Hernanin hilaren 14etik 15era bitartean-, bazterrak erre (argazkian Andoaingo baten furgonetari egin diotena). Eta agirian, erabat agirian azaldu ziren "ezezagunak" Donostian hilaren 19an, bazterrak txikituz eta tiroka. Ondorioz bi zauritu balaz, Gerardo Suarez eta Jesus M. Costas Iraola.

Garestia izan bada ere, borrokaren fruitua heldu da: dirudienek espetxeratu guztiak atera-ko dira, zenbait oraindik beren herrira itzuliko ez bada ere. Orain hori lortu behar. (Larena, Gorostidi, Dorronsoro, Uriarte eta Onaindia Bruselara iristean).

(Rafael Gomez Jauregi hil zuten tokia Erreterian)

unibertsital barrutia eztabaidan

Euskal Unibertsitatea ahotik ahora dabilenez gero, mundu honetako zenbait gizoni inkesta egin die unibertsitari talde batek, Zeruko Argiako. Ahal den eran eta apurka apurka agertzen joango zaizkizue egindako inkestaren erantzunak,

- 1.— Nola ikusten duzu Euskal Unibertsital Barrutia sortzeko beharra ? Zein lurralde hartuko luke ?
- 2.— Zeintzuk dira Barrutia sortzeko dauden oztopoan ? Zeintzuk lirатеke, zure eritziz, biderik egokienak hori lortzeko ?
- 3.— Zein berezitasun izan beharko lituzke eta nolako antolaeraz egin behar litzateke ?
- 4.— Unibertsital Barrutia sortzeak Irakaskuntzaren planifikatzea dakarke. Zein bide eta metodo hartu beharko litzateke planifikatzea hori egiterakoan, geografikoki ?
- 5.— Barrutiak beste arazo bat bereganatzen du, deszentralizapenarena alegia. Nola planteiatuko litzateke, zure eritziz, behar nagusiak eta herrialde bakoitzarenak ikusirik ?

Jose Luis Lizundia

1. Aspaldidanik errepikatzen dihardudan zerbait da. 1963. urteko "ZERUKO ARGIA" batetan, idatzi nuen lehendabizi gai honetaz, ez naiz oroitzen zein aletan.

Euskal Herriaren desartikulatze kronikoaz, eta unibertsital barrutiarena da kasu bat, aspergarri izan arte idatzi eta mintzatu naiz, eta aski da.

Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroa hartuko lituzke oraingoz, baina hasieratik Ipar herrialdeekin nolabaiteko harremanak bideratuz. Logroñoeko probintzia, hots, Errioxa, sartzea ez litzateke txarra, gaur Zaragozaren barrutian baitago, Nafarroa bezalaxe; horretarako errioxar erakundeei, "instituto de Estudios Riojanos" eta antzerakoei gomit egin.

2. Oztopo asko dira, eta ez datoz denak inguru batetik. Hara batzu: 1) Gaurko lau Diputazioen jokabidea, inoiz baino gutxiago mintzatzen baitira elkarrekin ezertarako, Bizkaikoentzat berdin da Burgoskoa eta Gipuzkoakoa, eta hurbilagoa eta ez kilometroz bakarrik Santanderkoa, Nafarroakoa baino, azken honentzat ere Burgos eta Santander jarri ditudan kasuan Zaragoza eta Huesca jarri eta berdintsu. Arabakoak bere bakartasuna maitatu duela dirudi eta Gipuzkoakoari, denen

erdian egonik miopia kronikoa nabari zaio. 2) Gipuzkoako "Comisión Pro Universidad de Guipúzcoa", hain planteamendu probintziakeriaz betekoagatik. 3) Nafarroan dagoen, beraz ez Nafarroako ez Nafarroaren Opus Deiren eta Deustoko Konpainiaren Unibertsitateen interes berekoiak. 3) Alianza Foral Navarra, Alianza Popular Vasca-Sección del Señorío de Vizcaya, "Gu" eta antzeko talde politikoetan estaltzen diren faxista edo neofaxista kide guztiak, oligarka eta kartzike guztiak, berriz ere bere politika anti-euskalduna egiten, hasi Neguritik eta Nabazkozeraino, eta Menagarai-Lantenotik eta Donostiako Victor Pradera kaleraino. 4) Abertzale neoforalista herrialdezaleak, ugariegi oraindik ere. 5) Nafarroaren euskaltasuna ukatzen edo dudatan jartzen duten PC, PSOE eta kidekoak; 6) Irakasle "progre" ugari, gure Herriraburulan postuak hartzen etorri direnak, baina benetako bertokotze asmo zintzorik gabe. Beno, eta bestalde bure Herriari autonomiarik txikiena ez nortasun bateragilerik apurrenak ere ez izatea noski.

Biderik egokienak, bat eta lehendabizikoa, oztopo hori kentzea; 2) EKT, EKM eta antzeko unibertsital taldeek kanpaina gogor eta zaratsatu bat muntatzea (hasiak dira horretan; 3) edonon barreiaturik

dauden irakasleak horren alde izena ematea; 4) euskal kulturgintzan dihardugun guztiok ere hori berori egitea; 5) alderdi politiko guztiek pundu honetan bere atxikimendu zehatza agertzea; 6) Euskaltzaindia, R.S.V.A.P. Azkoitikoak eta Iruineakoak, eta beste euskaltzale erakunde eta kultur elkarte edo erakunde guztiak Estatuari eskabide konkretu hau egitea; 7) Lau Diputazioei ere bere postura argitzera bortxatzea; 8) Euskal Herrian diren Fakultate dekanoei ere bortxatze bera.

3. Kontuan izanik, gure artean oraindik gainditu ez dugun herrialdekeria, probintziakeria, eta ez dugula unibertsital zentru bat, lehen Oinati bezala, antolaketa-aren gaina honela jarriko nuke: "Erretoralgo Kontseilu" (Consejo Rectoral), herrialde bakoitzean diren Fakultate eta Unibertsital Eskola Berezien artean Erretore-ordeek (Vicerrector) osatua, eta lauretatik bat, Erretore. Erretore denak, berak izendatuko luke bere herrialdean nork egingo lukeen bere orde herrialde-Erretore-orde, bera Erretore den bitartean. Erretoretza txandaka baino balioaren arabera izango litzateke, berdin joaz toki bateko edo besteko seme edo irakasle izatea. Beraz, bost lagunek osatuko lukete Erretoralgo Kontseilua.

Bestalde, Unibertsital Barruti Biltza-

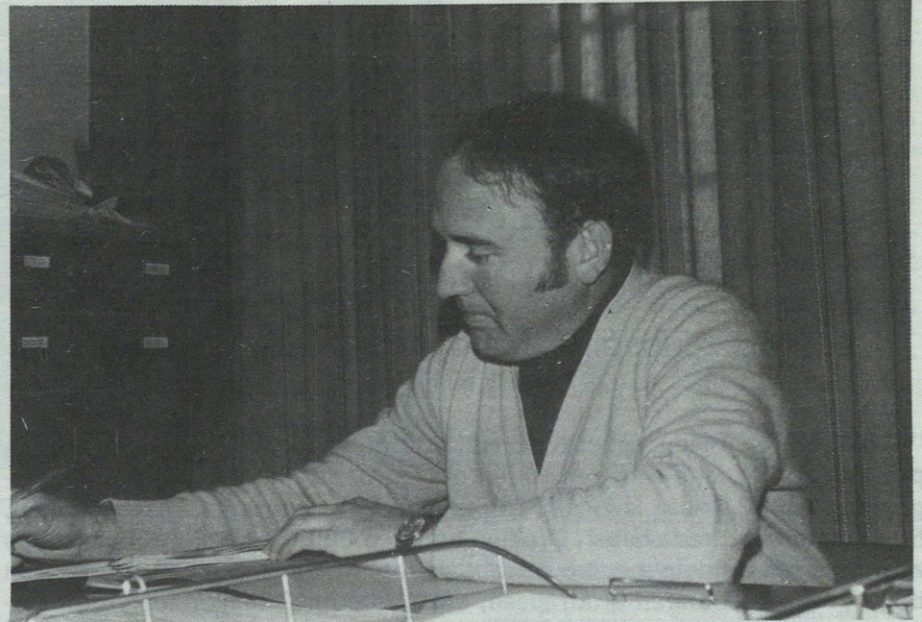
re bat antolatu behar litzateke, bi Sai-
lekin, bata fakultate dekanoeak, eskola be-
rezien zuzendariek eta ikasleen ordezkari-
ek osotua, eta bestea "Patronato" gisa-
koa, Diputazioen ordezkariak (gaurkoak
baino demokratikoagoak, noski), Euskal-
tzaindiarenak, Ikastolen Konfederakun-
deenak eta antzerako Euskal Herria, Hego
Euskal Herria bederen, hartzen duten era-
kunde eta kolegioena, hala nola Arkitek-
toena.

Honekin ez dut gaitsezten beste zen-
bait puntu, asko bait dira oraindik uni-
bertsital antolaketa batetan. Bakarrik, eta
egungo moduko egoera batetan eta Barru-
ti arazoari begirako gainegiturari begira da
hau.

4. Irakaskuntzaren kontenidu planifika-
tzeaz ez naiz ariko. Honetaz, Paulo Agui-
rrebaltzategi lagunaren egoera diglosiko-
tik, erdaldun izatetik neurri gehiengotik
euskalduntze baten prozesu batetan, ale-
gia Kontinenteari begira; arazoetarik bat
eta txikiena, sakabanatze kontua da; hau
da, zentru bakar bat ez izatea.

Oinati bakar eta indartsu bat izateko
azkenengo esperantzak joanak dira, non-
bait, bera inoiz esan dudana bezala gure
Oxford, Heidelberg, Harvard gure neurri-
ko izan zitekeena, edo nahi baduzue
Oinati-Bergara bikotea, giza eta zientzien
habi hurbilak. Baina gaur, Lejoa, Deustu
(hemen ere hiru lekutan, Konpñiakoa
Deustuibarrean, Ekonomikatakoa Sarri-
kon, Magistergokoa, Berrizmendian); Ba-
surtun, Ingenari Eskola, Gasteizen, Uni-
bertsital Kolegioa, Bergaran, UNED dela-
koa; Donostian zehar barreiatuak dauden
Fakultate eta Eskolak, Iruineko Oposena
eta Zaragozaren menpean dauden bi Uni-
bertsital Eskola ditugu. Guzti hau Iparral-
dekoak kontatzeko eta bat edo bat ahaz-
turik uzteko arriskuan.

Zentru planifikatze kontuan, batera-
tuz joan behar litzateke, gutxienez Bizkai-
an dauden guztiak Lejoaruntz bidali (noiz
ikasi behar ote dugu Lejoa euskaraz Le-
joa dela, n galduez eta bertako euskaldu-
nek j esaten duten eran, ez gaztelaniazko-
an, noski eta ez Lejoa, Lexoa, Lexona,
Lejoa ?), eta Bilbo inguruan bertan da-
goen sakabanatze barregarria kendu. Iru-
nekoak nafartu, euskaldundu, hainbeste
sakabanatze prolema ez baitago. Donos-
tian ez nuke fakultate gehiagorik jarriko
orainarte Gipuzkoa ez baita izan hain hi-

riburuzale, eta Gipuzkoak behar dituenak
Oinati-Bergararuntz abiatu. Arabak ere
bere Fakultate edo Eskolak izateko esku-
bidea du, eta gainera hainbat eta hainbat
ten beharizana du Euskal Herriak Kole-
gioarena izango, Uribarri-Ganboa alde-
runtz Oinati-Bergara eta Bizkai alderuntz
hurbiltzen den lekuren bat baizik.

Bi ertz oraingoz (hirugarrena Iparral-
dekoa izango litzateke) izango litzuke
Unibertsital Barrutiak Euskal Herrian; ba-
ta Iruinea eta bestea Lejoa, eta erdigune
bat, Gipuzkoa-Arabarena, Oinati-Bergara-
Ganboa. Falta diren unibertsital eskolak
hemen jartzera joan, adibidez nekazalgo
basa, bide eta antzerakoak Araba partean.
Zientzi Ikerketa Zentru bat Bergaran, Oi-
natin giza jakintzakoak, euskara huteez-
ko Fakultate eta Ikerketa Zentruak. Oina-
ti-Bergara, egun, apartetzat joko dute
zenbaitzuk, baina Bilbo-Baionako autobid-
eak, Maltzaga-Mirandakoa gehitzen zaio-
nean, Debarroa, Euskal Herriaren bihotza
gertatuko da. Erdigune hori izan daiteke,
baita Erretoralgo Kontseilaren bulego zen-
trua ere.

5. Deszentralizapen arazoak, gaurko egoe-
ran, autonomia— batetan edo Estatu pro-
pio batetan planteatze desberdinak dituz-
te. Gaurkoan, eta unibertsital barrutiari
begira, Diputazioen Mankomunazgo ba-

tek izango luke zerikusi handia, lehen ai-
patu ditudan Kontseilu eta Biltzarretik
kanpo. Autonomia edo Estatu egoera ba-
tetan, horretarako propioki egongo eta
izango liratekeen Ministergo eta gainerako
herri erakunde Biltzarre Nagusi eta herri
boterek.

Dena dela, unibertsital arazoa ez dut
ikusten herrialdeen beharrei loturik zer-
tan izan behar duenik, Euskal Herri osoa -
renak baizik, beraz gure Nazioak bi Mendi-
kutza Fakultate behar baditu, hiru Letreta-
ko, bat Basa Ingarritzakoa, horiek jarri-
ko dira eta ez beste, herrialdeekin pixka-
bat ahazturik. Berdin hain beharrezko di-
tugun Institutuen; adibidez, Ozeanografia-
koa, bat ere ez dugu eta bat aski dugu,
Santurtzin, Pasaian edo Saturraranen jar-
tzeaz.

Gure Herri Langilean milaka lagun
dira unibertsitate baten ateetatik igarotze-
rik ez dutenak izan; horientzat aukera be-
reziak antolatu beharko lirateke UNED
gisako zentruak nonnahi jarriaz, lante-
gietatik hurbil edo bertan, baina euskal-
dun edo euskalduntze unibertsital sistema
bati atxikiaz, bertora joango den langilea.

J. L. LIZUNDIA

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea
ERREDIZAK - EDERGALLUAK
EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

EUSKAL

IZENDEGIA

Bilbon
EUSKAL IZENDEGIAREN BIGARREN ARGITALPENAREN
AURKEZPENA

Maiatzaren 14ean, eguerdi aldean, Euskal Izendegiaren bigarren argitalpenaren aurkezpena egin zen Bilboko Liburutegi Munizipalean. Lehen argitalpena 1972 urtean izan zen, Durangoko VII Liburu eta Disko Azokan, 50.000 aletako tirada batez. Oraingo honetan 60.000 izan dira. Lehenengo zein bigarren argitalpenetako zerrendak Jose M. Satrustegik burutuak izan dira, Euskaltzaindiaren ardurapean, eta "Vasconia" banketxearen diru-laguntzarekin.

Jende guti bildu zen Bidebarrieta kaleko liburutegian. Ez eguna, eta ezta ordu ere, ez ziren nonbait aukerakoenak. Bestalde, astean zehar nagusituriko giroa ez zen ere kultur ekintza batetarako egokiena. Bizkaitarren esateko moduz adieraziz, "ez zen kaleko (Bilboko alegia) inor azaldu".

Aita Villasante Euskaltzainburuak izendegi egilearen xehetasun pertsonalak aipatu zituen, bere obraren berri emanaz, izendegiaren helburuak argituz, eta Euskaltzaindiak arazo honetaz dituen asmoak azpimarratuz.

Izendegi mugatu bat osatu beharrez

1972 urtean argitaratu zen izen zerrenda, hala beharrezko izendegi murriztu bat izan zen, garai haretako legearen arauer. Garai haretako legearen arauera. Legeak, gaztelarako itzulpenik zuten izenak onartzen ez zituenez gero, lehen izendegi hura erdal kidesunetik gabeko izen bilduma bat zen, izen aintzinaoak, historikoak, zaharkituak, Euskal Herriko Andremariak, etab. Euskal izen arruntak, ohizkoak, formarik hedatuak kanpoan geratzen zirelarik.

Hala ere, muga eta guzti, zazpirehun bat izen baliagarri bildu ahal izan zituen Jose M. Satrustegik lehen argitalpen haretan. Baian, edozein modutan, gurasoek nahi baino, haurrei ahal zuten izena jartzen ziotenekiko urteak ziren haiek.

Lege berria

Erregistro Zibileko 54. arauak espainiarren jende izenak gaztelaniaz jarri behar zirela adierazten zuen. 1976ko otsailaren 20an Barcelonan bilduriko Ministro Kontseiluak, erabaki hau estatuko rejio desberdinetako herrialdeek heurrekin daramaten sentipen herrikoi sakonaren aurka dagoela ohartzen da, eta 1977ko urtarilaren 8ko Boletin Ofizialak esan zuenez, aurretik jaiotz-agirian sortu berriaren izena ezarriko da. Espainiar direlarik, Espainiako hizkuntzetariko batean ipini beharko dira izenak.

Horrez gainera, jaiotz buruz ezetik, lehendakik gaztelarazko izena derrigorrez jarria dutenen kasuetan, erregistroko arduradunak erabaki horren aurretik ezarritako pertsona izena, Espainiako beste edozein hizkuntzatan duen

antzekora aldatuko da —dio lege berriak. Baita, izen aldaketa hau dohan egingo dela zehatz-mehatz adierazi ere.

Izendegi gaurkotua

Lege berriak lehen izendegiaren ahulezia frogatu zuen, beste planteamendu estuago batetako burutua zegoenez gero. Geroztik, ondorengo hilabeteetan Jose M. Satrustegik bigarren argitalpena prestatu du, beharrezko ezarpenak eginez.

Satrustegik, esan bezala, arazoa ez da izan Sabino Aranaren santutegia erabat kopiatzea, hainbat urteren zehar herriaren aldetik onespene bat izan duten izenik zabalduenak (Edorta, Iñaki, Joseba, Bakarne, Miren...) biltzea baizik.

Herri mailan zabalduak diren formak ere izan dute toki (Estebe, Josepe, Peru, Graxi, Katalin, Maritxu), bai eta, noski, artxibo eta dokumentu zaharretan agertzen direnak ere.

Bestalde, izen bakar batek hainbat gorma desberdin duen kasuetan (Madalen, Matxalen, Magalen, Malen, Malentxo, Matala, Maialen), bat bakarra (edo bi) izan da aukeratua (Maialen) zeren liburuxkaren hitzaurrean aipatzen denez: Gure izendegia, hala ere, ez da berez egutegi orokorraren itzulpena edo euskaratze bat izan behar, ezaugarri berezitat euskaldunon asmatide zorrotza adierazteko bitxikerien bilduma baltz bezala. Ez da, beste alde, antxiñako zaharkeria eta aldaketa guzti guztien zerrenda egosgaitza, antigualeko tresna baten antzera ere. Geroari begiratu Euskaltzaindiak bere gain hartu duen eginkizuna, izen gaurkotuekin pertsona izendegi euskalduna egiten joatea da: herri joera jatorrei beti irekia, hala nola gure arbasoen kultur emaitza den kondaira, mitologia eta herri ohiturei. Gero ere egiten joango den liburu irekia izango da, beraz.

Bataz beste, euskal izendegi berri honek 1200 izen inguru biltzen ditu, 500 gizonezkoenak eta gainerakoak emakumeenak direlarik.

ZUBEROA JATETXEA

• • •

Iturriotz hauzoa — OIARTZUNEN
Urrut. 356685

Pantxoa eta Peioren kantak lapurtuak hiru kaset hauetan.

pantxoa eta peio lapurtuak

Baionan, disko, kaseta eta liburu argitaratzaile den ELKAR etxeak, eta batez ere elkarkide diren kantari hauek: Manex Pagola, Peio Ospital, Pantxoa Carrère, Maite Idirin eta Errobi bikoteak, goraki salatzen dute hego Euskal-Herrian gertatzen ari den lapurketa.

Duela zenbait egun konturatu gara Bilboko Padisanch etxea ari zela Peio eta Pantxoaren kaseta banatzen. Kaseta hauek Elkar-ek Baionan argitaratuko itxura berekoak ziren, nahiz ederki ageri zen, bai kaseta azala eta bai zinta bera kopia hutsak zirela.

Kaseta faltsifikatu horietarik bana eskutan joan gara, Padisanch etxearen buruzagi den Daniel Sanchez Ramos-en mintzatzerara, berari gogorki eskatuz bere onetan utz zezan kinki-lan hori.

Baina, berehala berriz konturatu gara beste hirukaseta banatzen hasi dela Bilboko etxe hau bera, kasetan egilea Barcelonako Satosa etxea delarik. Oraingoan orde, azala ikurrina batez jauntziarik eta Peio eta Pantxoak abesten dituzten kantuak beste batzuekin nahasturik agertzen direlarik.

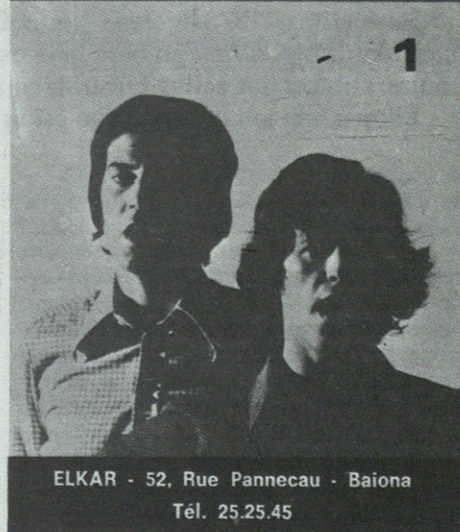
Hegoaldeko kantari, kantarizale eta herri osoaren aurrean salatu nahi izan

dugu ELKAR-eko kantarien interesen aurka doan azpilan hori, pentsatuz disko dende ere ez dutela gehiago horrelako kaseta motarik hartu nahiko. Zeren ezin onartua baita, Elkar-eko hala nola Euskal-Herriko edozein kantarik, bere goguz eta arriskuz emeki emeki egin duen lanaren fruituaz, orain beste etxe batzu, egileei deus baimenik eskatu gabe, isilka balia ditezten.

Bestalde, kasu honetaz baliatuz, nahi genuke herriari jakin-arazi lan berdinen egiteko asmotan dabilzala liburu argitaldari zenbait, orain arte ahal bezala eta isilka zabaldu diren liburuak, liburu horien egile eta argitaratzaileei deus baimenik galdatu gabe, beren kontura argitaratzeko eta banatzeko.

Elkar-en eta Elkarkideen iduriko, gure herriko kultura berritzen ari duten kantari eta idazleen lanek ez lukete inolaz ere, kulturalan hortatik aparte eta bereziki kultura horren kontra ibili diren etxe batzuen eskuetara erori behar.

peio ospital
eta
pantxoa carrere

ELKAR - 52, Rue Pannecau - Baiona
Tél. 25.25.45

Pantxoa eta Peioren benetako kaseta. Itxura berdintsuaz atera dute beste bat.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

jean louis davant

JEAN LOUIS DAVANT-en BIGARREN LIBURUAREN PRESENTAZIOA. "ABERRI ETA KLASA BURRUKA EUSKAL MUGIMENDUAN" Irati Saila. ELKAR 52 Pannecau karrika 64 100 BAIONA.

Liburu argitaratu hau pixkat zahar da. Jean Paul Sartre "Les Temps Modernes" agerkariaren buru zen eta Frantziako Minoria Nazional-etaz bertze idazle batzuekin batera zenbaki berezi bat argitaratzea erabakitzen dute.

Lan izugarri hau, Sorbonnen den irakasle batek, Yves Personek antolatzen du. Idazle guzien lanak bilduz, liburu hau lortzeko urte oso bat behar izan dute.

Euskaditaz, 1973an, Jean Louis Davantek idatzia zuen zerbait, baina "Les temps Modernes"-en bere lana osoki agert arazi gabe izan zen eta Jean Louiseri liburu bat egitea bururatzaren zaio.

Liburu hau lau urte geroago eskuratu dugu.

Ortziral arratsean, Jean Louis jina zen bere bigarren liburuaren presentatze-
ra. Zabal liburutegian euskal jende mordo bat bakar bakarrik zen, presentazioa euskaraz baitzen. Irakurritako hitzaldi batez bere liburuaz ezagut arazi nahi izan dauku. Biziki laburki, nere iritziz, esplikatzen dauku zergatik egin izan zen: "Les Temps Modernes"-ek ez zuelako bere dokumento osorik errepetatu eta horrelako liburu baten beharra ere ikusi zuelakotz; hau lehen hantzia izan zen.

Gure euskal mugimenduak, horien nahasketak, sortze eta berritze politika mailan nabarmendurik, Davantek Euskadiko kondairaren zehar egungo egunoroko kondaira ikertu nahi du. Kontuan atxikiz ere dena, egungo Euskadin, arras fite joaten dela eta liburuabetei "inprimitu gaberik" zela, Davantek beste bi parte liburuari eskaintzen dioska. Lehen partea 1974ren hasieran bururatu zen; bigarrena 1975ean eta azken hirugarren parte berri batez bururatu du, beti oroitu arazirik gabe gauza frango bitartean izaiten eta izanen direla.

Jin gaitezen harirat: zertaz idatzi du?

Presentatzerakoan, bere liburuak, bixtan dena, objetiboa etzela, parziala baizik berak politikazko ikuspondu berezi bate-

tik analisatu duelakotz (ENBATA izana eta orain EHASen sartua da), baina liburu onesta bat dela erran dauku. Liburuaren izenak: "Aberri eta klase burruka euskal mugimenduan" zion alorretan giren ongi esplikatzen dauku.

Azken urte hauetan euskal politikazko mugimenduen problematik haundiena: nola lotu Euskadin keasetasuna eta aberrietasuna, bi burruka hauk bat egiten ahal dute?

Batzuek burruka bat bestea baino lehen eraman behar dela pentsatzen dute. Bi burruka hauk batzen duen teoria, Davanten geroz, marxismo da oraingoz. Eta berretzat bi burrukak elkarrekin joan behar dute. Baina marxismo teoriatzat ez du itsuki eta osoki hartzen, marxista porrokatu batzuen gisa. Marxismo goitik behera onartzea Euskadiren "gatzetasun" edo "adoleszentzia" baten barnean gelditzea litzateke. Eta herri bat beti aintzina jo beharrean; bide erdian ez dateke gel! Davant kristaua denez gero dogmakerietan erortzea zoin erreza den badakike.

Marxismak gizarte hobetzaile bat erditestea du helburutzat, eta abertzale batek nola bere bizia burrukan eman lezake ez badu gizarte hobetzaile batean sinesten ahal?

Marx-en teorian Davantek bi gai desberdin ikusten du eta ongi bereizten.

Leninek Marx-en filosofia: "materialismo dialektikoa" batean datza. Hortan ez du inolaz ere sinesten. Teoria hau errealitatearengandik biziki urrun delako. Baina Marxen ikuspondua zientzia eta egunoroko bizian adoptatzen du.

Egiazko sozialismoa, kapitalismoaren kontra doa eta beraz iraultzailea da. Pertsona erreformista kapitalismoaren mugen barne gelditzen dena da. Sozialismoaren helburua: herriak ekonomiazko tresnak berentzako beren eskuetan izatea, beti beren abantailetan eta ez kapitalismo baten menpean, beraz ondorioz kapitala ementatzea jomugatzat.

Marxek nazio arazotan ez zuen biziki sakonki jokatu. Eta guri dagokigu beraz Marxen teoriak lagundurik gure "abertzalenasun" baten teoria berri bat eraikitzea, nahiz eta beste askok, hots Leninek Titok, Maok, Hotximinek etab. beren bideak herrietan muntatu izan. Heien lantetoriak baliokorrak dirake, baina guk gure bidea aurkitu behar dugu, zer gisaz ere.

Davantek dio, berriz lehen ideia iraultzeko, "sozialista naiz eta, erran gabe doa noski, abertzale. Beraz aberri burruka eta klase burruka ez ditut elkarretatik bereizten. Bi arazoari begira, euskal mugimendua osotzen duten indarrek zer dioten eta zer dagiten ikertu eta azaldu nahi nuke hemen".

Liburuak euskal indar eta partiduen deklarazio frango dakar. ETARI bereiziki garrantzi handia lotu dio. Hamargarren kapituluak Euskadiko indarren "tableau" bat eraikitzen du. Lehenik erranez: duela 20 urte, Euskadin PNV eta ELA ez ezik ez zen indar gehiagorik; ETA jin zauku eta geroago bere zatiketak. Gaur mugimendu pila bat dugu: berak erraiten daukunez "tableau" haubiziki argia da. Lehenbizikoa zatian mugimendu abertzaleak erreformazaleak alde batetik: EAJ-PNV, eskuinekoak. Eta EAE-ANV; ELA-STV (ELA berri); ESB eta ENBATA "erdi ezkerrekoak" kontsideratuak dira.

Iraultzaileak beste alde batetik; hemen ere bi zerrenda; ezkerrekoak: ETA (m eta pm); EHAS. Eta arras ezkerrekoak LAB, LAIA, LAK.

Azpian espainiar erakundeei loturik diren mugimenduak: EKA, PCE-EAK, PSOE, UGT eta bigarrenean, iraultzaileak: LCR.VI, ORT, MCE-EMK, PCI, PTE (CCOO), CNT.

Eserrak liburuaren amaieran indarren zerrenda bat ere ba dela.

Ez dakit partido eta mugimendu hauen klasamendua errealitatean horren simple eta argia denik.

Hastapenean errana bezala, liburu hau aspalditik idatzia da eta ez horren aspalditik argitaratua. Akats batzu ere ba ditu: KASetaz ez da mintzatzen edo guti. Baina "azken hitza" Davantek esplikatzen dauku zendako liburu hori bururatu den.

Euskadiko autonomia, lehen helburu

bezala, KASEk eta beste ezker partidoek fronte bakar bat eginik ihardetsi behar luke. Baina alderdiak ez dira herriaren nagusi bilaka behar. Biek elkar lagundu behar. Alderdiak herriaren garrantziak defenditzeko eta aintzina jotzeko direlaketz eta ez herria agintzeko herriak horrela nahi ez badu.

Presentazioa eta gero hango entzule-ek Davanti galdera batzu egin zioten. Galdera bateri erantzunik: Suarez-ek Euskadirekin sobera kalkulatu zuela erran zai-kun. Gutika nahi zuen euskaldunak za-paldu presoner bat edo beste noiztenka askaturik. Baina ez du Ibarra baten bahi-tzegan pentsatu. Ez du horren errexki Euskadi kontrolatuko.

Ipar Euskadiko abertzaleetaz zioen: pertsona frango abertzale zela bereizirik, baina plazan sobera eztiki ari zeirela eta horrela ez da fitsik lortzen ahal. Abertzale-tasuna guti edo aintz politikaren esku-tik pasatzen da. Eta Ipar Euskadin poli-tikari jendeak beldur handia dio. Davan-tek oroit arazten dauku: "bi zango behar ditugu beti, ekintza eta gogoeta. Bestela maingu ibiliko gara".

Eta horrela Euskadiko askatasunaren eguna ikusi artio...●

hauteskundeak g.u.-tik e.i.a.-raino

BEHAR BEHARREZKOA:

"Exaktetan Lizentziatua"
(Euskaraduna)

Idatz eta bidal zure
"curriculum"

- Apdo. 1038ra -
BILBO

Uda honetan euskarazko klaseak Bilbo inguruan emateko irakasleak behar dira. Informaketa hartzeko, Euskaltzaindiara zuzendu, Ribera 6, BILBAO (5). Tfnoa: 4152745. Maiatzaren amaierarako deitzea eskatzen zaizue.

Joan zen ostiralean, maiatzaren 20ean, aurkeztu zen Donostiako BILINTX liburudendan Eugenio Ibarzabalen "Euskadi: "Diálogos en torno a las elecciones" liburua. Bide batez, EREIN argitaletxearen berri eman zen.

EREINEko arduranetako bat den Albisuk, "Diálogos en Euskadi" posizio desberdinetako jendearen artean elkarrizketarako bide izan dadin nahi lukeela adierazi ondoren, EREIN-en asmoa azaldu zuen, hots, herriaren zerbitzuan kultura zabaltzeko bitarteko izan nahi duela. Horretarako EREINEk bi sail antolatu ditue bata unibertsital arloari lotua —honen barruan argitaratu zen lehen liburua, Jose Luis Orrellaren "La universidad vasca"— eta GAUR izenaz bestea, hemen atera delarik Ibarzabalen liburua.

Ondoren Eugenio Ibarzabalek —GARAIA zena-ko idazle eta lehenago "Aurtiz" izenordeaz ANAITASUNA eta Z. ARGIAkoa —bere liburuaz hainbat xehetasun eman zuen.

"Diálogos ..." GUIPUZCOA UNIDAtik EIA arteko jendeari eginiko elkarrizketak osatzen dute, tartean bi independente ere hartzen direla,

Elkarrizketan gai nagusia hauteskundeak dira, baina Ibarzabalek zioenez, gai hori aitzakia ere izan da Euskadiren egungo egoeraz eta geroaz mintzatzeko. Entrebistatu bakoitzak nolabait beste gai berezi bat ere ukitzen du.

Liburua ez dela erabat errepresentatiboa zioen Ibarzabalek, ezker abertzalea bere ustez geroan jokatzeko duen paperaren arabera baino gehiago azaltzen delako.

Hiru astean burutu da "Diálogos..."; lehen elkarrizketa aipirilaren 4ekoa da eta azkena 23koa. Fetxa hauek adierazten dutenez, oraindik ez zegoen garbi indar bakoitza nola joango zen hauteskundeetara, baina posturak nolabait azaltzen direla zioen idazleak.

Liburuaren abiapuntu bezala 1936ko hauteskundeak hartu dira — hemen izan diren azken hauteskunde demokratikoak—, 40 urteotan zer aldatu den ikusteko.

Hari horretan, Ibarzabalek atera dituen kontklusiorik garrantzitsuenak hauetxek dira: egungo personajeak 36koen berdintsuak direla, protagonista barri baten — ezker abertzalearen— sortzea salbu. Bestalde, egungo egoera 1913koaren antzekoa dela, desberdintasun batekin, orduan "Cortes Constituyentes" direlakoak ireki ziren eta orain ez. Dena dela, duela 46 urte bezalaxe, autonomi prozesuari hasera emango zaiola zioen Ibarzabalek. Honi buruz gauza bat azpimarratu zuen; arrisku handia dagoela Nafarroa prozesu horretatik kanpora gelditzeko, eskualde hartan foralisten eta PCE eta antzekoek darabiltzen jokuagatik batipat.

Garai egokian dator azkenaldian hain harrera ona duten liburu politiko-periodistikoetan sartu genezakeen liburu hau. "Diálogos..." burutu berri, beste liburu bat prestatzeko asmo-tan dabil Ibarzabal●

Norbaitekesana du herri baten kultur maila beronen zentzu kritikotik igar daitekeela. Azken bolada honetan, gure aldizkarietan agertu den zenbait kritika irakurri ondoren, gure Herri honi ezin lekiokela izugarri maila goitarrik aitortu uste dut.

X. Kintanaren hiztegia dela eta idatzitzairenei buruz ari naiz, batik bat. Denez, zenerdiren bat edo irakurriak ditut jadanik eta ni neu, Joxe Lizarralde, usadizko duen sen onaz eta orekaz eskaini digunarekin baizik ez nintzateke geratu.

Ez dut esan nahi beste zenbaitek idatzirikoetan gauza baliozko eta arrazoizkorik ez dagoenik. Ortografiaren kasuan, esaterako, neronek ere sinatuko nituzkeen agertu diren eritzirik gehientsuenak. Baina kritikalariaren eginkizuna, nire ustez, ez da obra baten testuinguru osoan nabari daitekeen holako edo halako puntutxka desegoki azpimarkatzea eta hau haizetara zabaltzea, intentsu ontziari eragitea ere ez den arrazoi berberarengatik. Metodo hori erabiliz gero, nekez aurki liteke zutik irauteko obrarik, hoberena dela ere.

Honenbestez, ez dut abiatu nahi hain arantzetsua den "objetibitatearen" sasarrean barrena, ez baitut gehiegi sinesten birtute horretan, baina bai, ordea, gutieneko zentzu komun batek eskatzen duen barruti jakin samarrean ibiltzearen komenientzia gogorazi.

Nik neuk ez dut zuzeneko interesik hiztegi horretan, eta ez dut lekuz kanpoko apologiarik egiteko premiarik sentitzen ere, (dakitenak mintza bitez), baina akats guztiak gora behera, euskal kulturari egiten eta egingo dion mesedea aitortu beharra dagoela uste dut, L. M. Muxikarenak ere, seguraski dituen makur guztiekin egingo dion bezalaxe. Bata zein bestea, urrats handiak direlakoan nago eta guztioi dagokigu zuzentzea eta aberastea.

Nire eritziz, ortografiari nahiz hitz banaka batzuri buruzko erizpide desberdinagatik, edo eta okerrean, nabariak izan daitezkeen makurrengatik, tamaina horietako lan neketsu bezain baliotsuak ozpinez zipriztintzea, eta halako aurre-sentimendu lausoa eta ondoeza irakurleen artean barreiatzeak ez dut uste inori mesede handiegirik egiten digunik, ez eta euskal kulturari ere.

Bestalde, hiztegi biotan ba datoz linguistikaz aparte kritika eta zerpentsatua sortzeko puntuak, hots, nolako ikuspuntua, halako kritika eragiteko aproposak. Hiztegi batek horrelako aipamenetarako

KRITIKAREN KRITIKA

edo haserre gabeko zenbait ohar

lekurik izan behar ote duen ala ez eztabaizatzen hasi ordez hauxe adierazi nahi nuke behinik behin: gai bakoitzak ba duela gutieneko autonomia bat eta maila bereko erantzuna eskatzen duela. Gauzak bereizi egin behar dira ez nahasteko, bestela ongi dagoena ilunpean gera liteke eta hain ongi ez dagoena, berriz, merezi duen kritikarik gabe.

Atxondo 'tar K. delakoak "Punto y Hora"n idatzi duenaz ixiltzea hobe; gure irakurle gehienek horrelako artikulua bat epaitzeko adinako zentzuaren jabe direlakoan nago. Zerbait esatekotan, aldizkariaren zuzendaritzak euskaraz ez dakiela pentsatzea baino zuribide hoberik ez zait bururatzen. Kintanaren eta egilearen ohoreak ez ezik, euskaldin guztionak ere zerbait merezi dute, nik uste.

Eta azkenik J. Berasategi "Goiz-Argi"n dioenez beste zertxobait. "Robinson Crusoe"ren, X. Kintanarena omen delako itzulpen horri (eta jakin bezate berau hobe G. Argikoe, Bernardo Atxagak protesta egin ez diezaiei) eta "Heidi"rena parez pare jartzean, "mukitsu" batena omen deritza lehenari bigarrenarekiko. "Heidi"ren euskaratzaileak, bere alde, nolabait aitortzen dion trebetasunagatik Berasategiri eskerrak eman ordez (bata-ri kenduz besteari emandako ohorea hutsala baita), euskara gaietan Kintanari beste askok bezala, aski zor diola aitortzeari hobe deritza.

Eta bide batez, gauza berririk inori irakasteko asmoz ez bada ere, K. Mitxele-
nak Arantzazuko Txostenean, Joskerari buruz dioena irakur dezala gomendatzen diot. Agian, Kintanaren "hizkuntz esperimentalismoa" ulertzeko mesedegarri gerta bailekiok. Nik dakidalarik, aurreko argian tiro eta hildako gehiago izaten da, atzeguardian baino.

Zenbait liburu moeta (ikastolarako-

ak, adibidez) ez dela euskara "esperimentalista" horretarako egokiena gogoz onhartuko nioke. J. Berasategiri; hala ere,, X. Kintanaren euskarari buruz hor zehar zenbaitek barra-barra zabaltzen duen hori galbahetu beharrekoa dela uste dut, galea ez ezik oloa eta hiraka ere nahasian izaten baititu.

Kintanak eta guztiok ditugu geure eritziak eta gustuak euskarak izan behar-
ko omen lukeenari buruz, baina eritziak eta gustuak baino indar handiagoa du eginak, bai onerako eta bai txarrerako. Beraz, elkarri iraunka ibili ordez, geure asmo guztiak egintzatan mamituko bagenu, beste oilar batek joko liguke kukurruku. Eta lehengora noa: zerbait benetan kritikatzeko maila berean erantzun behar da, kritikatu nahi dena baino zerbait hobe denaz edo eta benetako kritika erakitzaileaz. Hainbeste egiteko duen euskal kulturaren baratze murriztean gaitza ereitea eta ozpinez erregariatzea da gainerakoa.

Beste zenbait sailetan aski zatikaturik eta minberaturik ez gaudelakoan, honako honetan ditugun apurñoak ere hankapean hartzea besterik ez zaigu falta gu-
reak egin dezan.

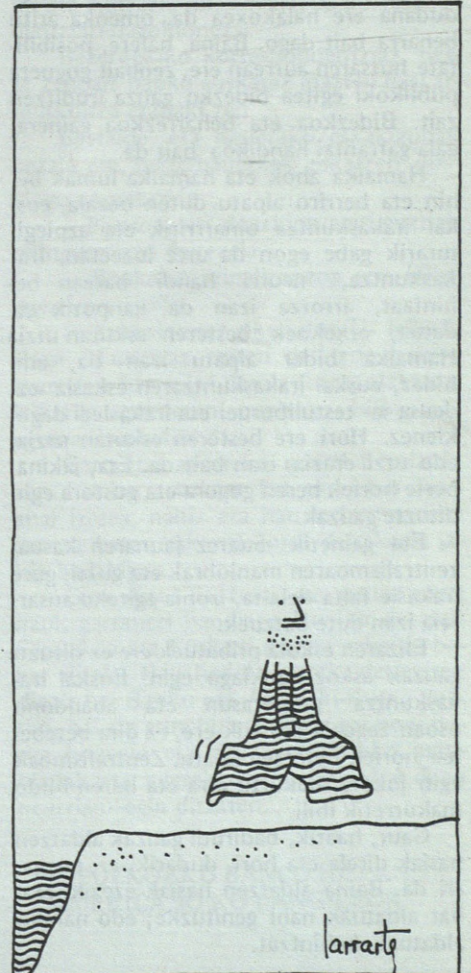
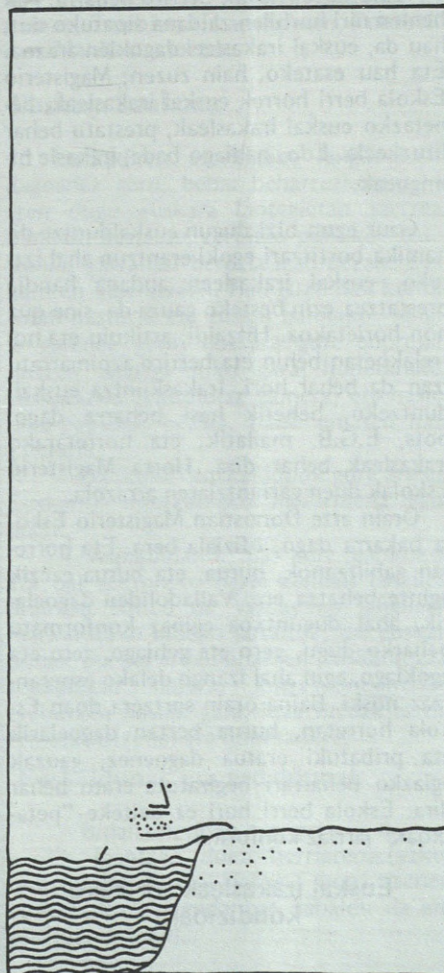
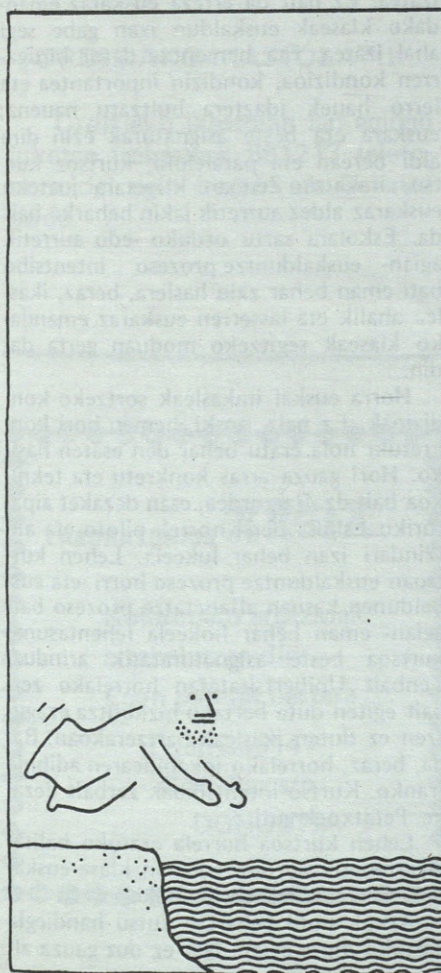
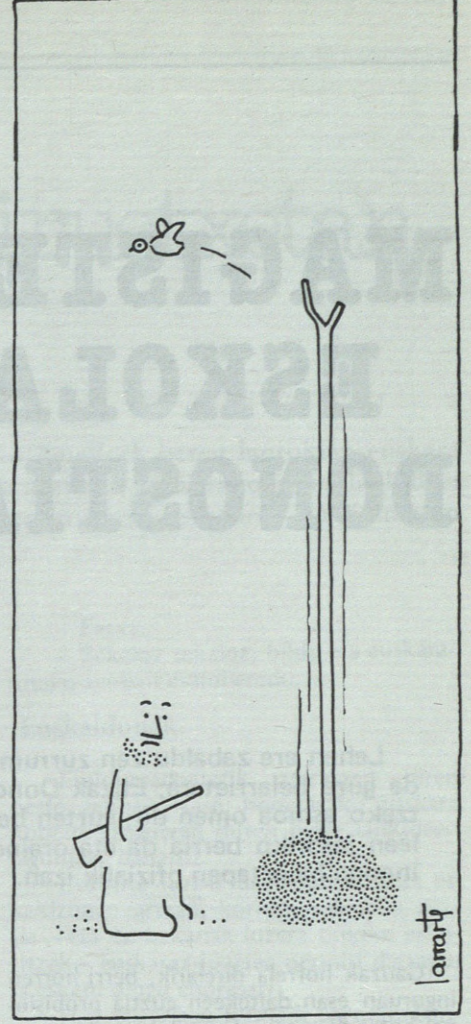
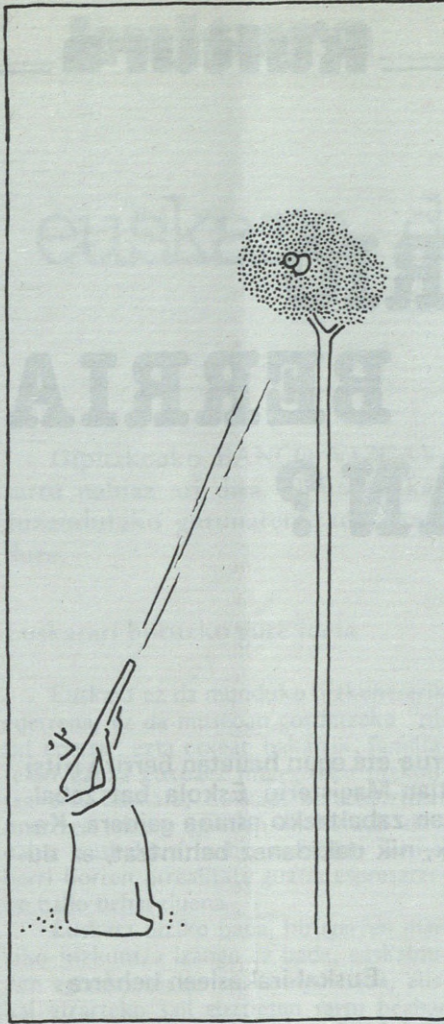
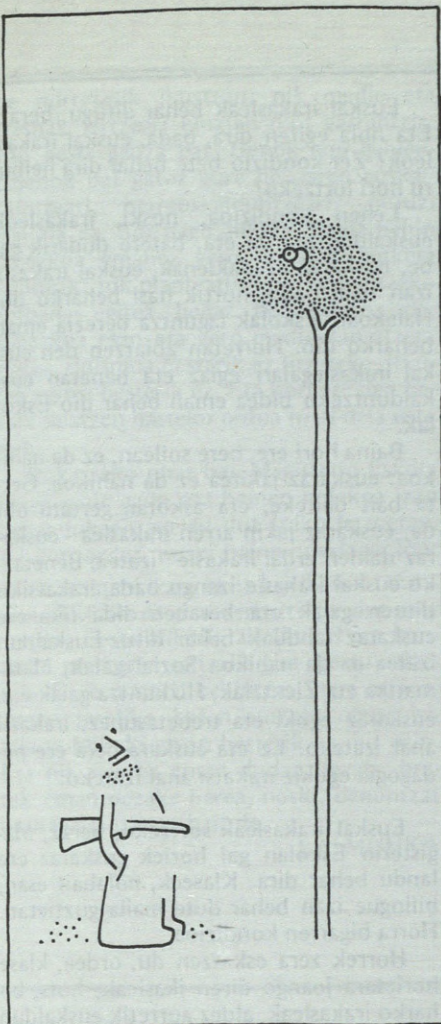
Bukatzeko: hiztegien inguruan sortu diren kritika eta esan-mesan hauek hizkuntzaz aparte beste sail gehienetan ere aski indarturik dabilen gaitz larri bat salatza-
garamatzate: oinharritzko gizalege gabekia izugarri bat salatza. Aspaldion, gure artean, gauzarik eznormalenak ere normalak bailiren ikustera ohitu gara-
esango nuke. Eta hau benetan larria da. Pertsonari edo eta Herri bati gerta le-
kiokeen ezbarrik makurrena, nire ustez, errealitatearen zentzua erabat galtzea da.

XABIER MENDIGUREN

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

MAGISTERIO ESKOLA BERRIA DONOSTIAN?

Lehen ere zabaldu zen zurrumurrua eta egun hauetan berriro iritsi da gure belarrietara; Elizak Donostian Magisterio Eskola bat zabalteko asmoa omen du; aurten bertan zabaltzeko asmoa gainera. Kallean jasoriko berria da eta oraindik, nik dakidanez behintzat, ez du inongo baieztapen ofizialik izan.

Gauzak horrela direlarik, berri horren inguruan esan daitekeen guztia probisio- nal hutsa da, noski. Eta nik hemen esango dudana ere halakoxea da, omenka aritu beharra bait dago. Baina, halere, posibili- tate hutsaren aurrean ere, zenbait gogoeta publikoki egitea bidezko gauza iruditzen zait. Bidezkoa eta beharrezkoa gainera, gaia garrantzi handikoa bait da.

Hamaika ahok eta hamaika lumak be- hin eta berriro aipatu duten bezala, eus- kal irakaskuntza oinarriarik eta azpiegi- turarik gabe egon da urte luzeetan. Ira- kaskuntza, neurri handi batean be- hintzat, arrotza izan da, kanpotik gi- datua, etxeok besteren eskutan utzia. Hamaika bider aipatu izan da, adi- bidez, euskal irakaskuntzaren eskasia -ez- deusa ia- testuliburuei eta irakasleei dago- kienez. Hori ere besteren eskutan utzia, edo utzi erazia, izan bait da. Eta, jakina, beste horiek beren gogora eta gustora egin dituzte gauzak.

Eta gainera -Suarez jaunaren kasua- zentralismoaren maniobra eta guzti, gure irakasle falta dela-ta, ironia egiteko ausar- tzia izan dute batzuek.

Elizaren eskola pribatuek ere ez dituzte gauzak askoz egokiago egin. Euskal ira- kaskuntza pobretasun eta abandono osoan zegoela ikusirik ere, ez dira betebe- har horiek betetzen saiatu. Zentralismoak egin jokora makurtu dira eta haren hildo makurretik ibili.

Gaur, haatik, badirudi gauzak aldatzen hasiak direla eta hori, dudarik, ez, pozga- rri da. Baina aldatzen hasiak ezezik, era- bat aldatuak nahi genituzke; edo nahiko aldatuak, behintzat.

Euskal irakasleen beharra

Asko dago, noski, berritu beharra. Nik hemen niri hurbilen zaidana aipatuko dut, hau da, euskal irakasleei dagokien arazoa. Eta hau esateko, hain zuzen; Magisterio Eskola berri horrek euskal irakasleak, be- netazko euskal irakasleak, prestatu behar lituzkeela. Edo, nahiago bada, irakasle bi- lingueak.

Gaur egun bizi dugun euskalduntze di- namika bortitzari egoki erantzun ahal izateko, euskal irakasleen andana handia prestatzea ezin besteko gauza da, sine qua non horietakoa. Hitzaldi, artikulua eta ho- rrelakoetan behin eta berriro azpimarratu izan da behar hori. Irakaskuntza euskal- duntzeko, behetik hasi beharra dago, hots, E.G.B. mailatik; eta horretarako irakasleak behar dira. Horra Magisterio Eskolak duen garrantziaren arrazoia.

Orain arte Donostian Magisterio Esko- la bakarra dago, ofiziala bera. Eta horre- tan gabiltzanok, burua, eta burua ezezik aginte behatza ere, Valladoliden dagoela- rik, ahal duguntzua eginaz konformatu beharko dugu, gero eta gehiago, gero eta egokiago, egin ahal izango delako esperan- tzaz noski. Baina orain sortzera doan Es- kola horretan, burua bertan dagoelarik eta pribatuki eratua dagoenez, gauzak egiazko beharrari begiratuta eratu behar dira. Eskola berri hori ez daiteke "peta- txoak" jarriaz konforma.

Euskal irakasleak sortzeko kondizioak

Euskal irakasleak behar ditugu, beraz. Eta nola egiten dira, bada, euskal irakas- leok? Zer kondizio bete behar dira helbu- ru hori lortzeko?

Lehen kondizioa, noski, irakasleok euskalduntzea da eta, batere dudarik ga- be, euskaraz ez dakienak, euskal irakasle izan nahi badu, hortik hasi beharko du. Halakoari Eskolak laguntza berezia eman beharko dio. Horretan abiatzen den eus- kal irakaslegaiari egiaz eta benetan eus- kalduntzeko bidea eman behar dio Esko- lak.

Baina hori ere, bere soilean, ez da nahi- koa: euskaraz jakitea ez da nahikoa. Ger- ta bait daiteke, eta askotan gertatu ohi da, euskaraz jakin arren irakaslea "euska- raz dakien erdal irakasle" izatea. Benetaz- ko euskal irakasle izango bada, irakatsiko dituen gaiak eta berauen didaktika ere euskaraz landuak behar ditu. Euskaldun izatea ez da nahikoa Sozial gaiak, Mate- matika eta Zientziak, Hizkuntza gaiak e.a. euskaraz egoki eta trebetasunez, irakatsi ahal izateko. Ez eta euskara bera ere pe- dagogia egokiz irakatsi ahal izateko.

Euskal irakasleak sortzeko, beraz, Ma- gisterio Eskolan gai horiek euskaraz ere landu behar dira. Klaseek, nolabait esan, bilingue izan behar dute maila guztietan. Horra bigarren kondizioa.

Horrek zera eskatzen du, ordea, klase horietara joango diren ikasleak, hots, bi- harko irakasleak, aldez aurretik euskaldun izatea. Ez bait da erreza euskaraz eman- dako klaseak euskaldun izan gabe segi ahal izatea. Eta hementxe dator hiruga- rren kondizioa, kondizio inportantea eta lerro hauek idaztera bultzatu nauena; euskara eta beste asignaturak ezin dira aldi berean eta paraleloki, kurtsoz kur- tso, irakatsi. Zenbait klasetara joateko euskaraz aldez aurretik jakin beharko bait da. Eskolara sartu orduko -edo aurretik agian- euskalduntze prozesu intentsibo bati eman behar zaio hasiera, beraz, ikas- lea ahalik eta lasterren euskaraz emanda- ko klaseak segitzeko moduan gerta da- din.

Horra euskal irakasleak sortzeko kon- dizioak. Ez naiz, noski, hemen hori kon- kretuki nola eratu behar den esaten hasi- ko. Hori gauza arras konkretu eta tekni- koa bait da. Bai, ordea, esan dezaket aipa- turiko Eskola berri horrek piloto eta ain- tzindari izan behar lukeela. Lehen kur- tsoan euskalduntze prozesu horri -eta eus- kaldunen kasuan alfabetatze prozesu bati agian- eman behar liokeela lehentasuna, kurtsoa beste asignaturatik arinduz. Zenbait Unibertsitatetan horrelako zer- bait egiten dute bertako hizkuntza ezagu- tzen ez duten ikasleak hartzerakoan. Ba- da, beraz, horrelako jokabidearen adibide franko. Kurtso intentsiboak zerbait deza- ke. Petatxoek guti.

Lehen kurtsoa horrela eratuko balitz, bigarrenetik aurrera edozein klase euska- raz eman ahal izango litzateke.

Askok honi behartze kutsu handiegia hartuko diote agian. Nik ez dut gauza al-

euskara diruetxetan

de horretatik ikustean; nik medio eta tresnak jartzeari ematen diot garrantzia. Eta beste gauza bat. Denok edo gehientsuenok bat gatoz gure herriaren euskalduntzeari, berreuskalduntzeari, buruz. Bai ala ez, hor dago aukera. Baina behin baiezkoa emanez gero, ez dago aukera handirik: nik planteaturikoa, edo antzeko zerbait, egitea behar beharrezkoa da. Baiezkoa esan eta gero medioetan atzera egitea zinismoa besterik ez litzateke, itxurak egitea besterik ez. Eta hori ere den bezala salatzen hasteko ordua iritsi dela uste dut.

Bukatzeo ohar bat. Magisterio Eskola batek gaur egun eta hemen nolakoa izan behar lukeen agertu dut goiko lerroetan. Ez dut, ordea, noski baino noskiago, inor kritikatu nahi izan. Nola kritikatuko dut oraindik jaio ez den zerbait? Ez dut uste ezta, beste aldetik, aholkulari eta kontseilu merkeren saltzaile gisa agertu naizenik. Ez zen hori, behintzat, nere asmoa. Arazo publiko baten aurrean neure iritzia publikoki eman besterik ez dut egin. Eta nik neurea eman dudán bezala, bestek eman dezake berea, noski, denontzat onuragarri izango bait da.

J.A. MUJICA

ORDIZIAKO IKASTOLATIK

Ordiziako ikastolan lan egingo luketen irakasleek 881213 telefonora dei egin bezate eta Belenez galde.

LABORATORIOS **ARGIA**

Koloretako argazkiak
errebelatzen dira

Egun batetik bestera

Telef. 396147

Gpo. Paz s/n

DONOSTIA

Gipuzkoako BANCO VIZCAYAKo langileek beren lantokian euskara sartu nahiaz ari dira. Hona banka eta aurrezki-kutxetako beren lankideei zuzendutako gutunaren zati batzu; bertan beren asmoaren berri ematen dute.

Euskarari buruzko gure ideia

Euskara ez da munduko hizkuntzarik ederrena, ez da museoa gordetzeko "pitxi ederra" ezta etxean bakarrik, familiarekin gauza goxoez hitzegiteko hizkuntza ere. Euskara, Euskadi bere herritzat onartzen duten guztien hizkuntza da—nahiz euskaldun, nahiz erdaldun izan—, herri horren errealitate guztia espresatzeko balio behar duena.

Euskara biziko bada, hirugarren mailako hizkuntza izango ez bada, euskaldunen egiazko hizkuntza izango bada, euskal gizarteko sail guztietan sartu behar da: Irakaskuntzan, Administralgoan, Zinemari, Telebistan, Lantegietan, Football-ean, Manifestazioetan.

Euskara bankoan

Euskadiren etorkizuna langileengan dagoenez gero, behar beharrezkotzat jotzen dugu euskara lantegietan sartzea. Bankak, bestalde, zerbitzu publiko bat izanik, garrantzi berezia izan dezake euskararen kaleratzean. Hau guzti hau kontutuan harturik eta euskal bankako langile garenaz gero, euskara gure enpresan sartzen ahaleginduko gara; honetarako, euskarazko ikastaldiaz gainera, eta hasierako-pausoak bezala, hau ematen hasi garelarik.

— Bankuko euskaldunok gure artean Euskaraz mintzatzeko hitzarmena egin dugu.

— Aspaldidanik, bai gure bankuko, eta bai sektoreko beste zenbait langilek oraintsu Banco de Vizcayako langileek markatutako bideari jarraituz, bai euskaldunak eta bai erdaldunak ere, euskara, gatzelerarekin batera, korrespondentzian erabiltzen hasiak gara, luze luzeak ez diren eskutitzetan era honetantxe:

Euskaldunak eta erdaldunak

— Bidaltzen duen herriaren izena,
— Jasotzen duen herriarena (azken honetarako Euskal-Herriko herri izenen euskarazko zerrenda bat zabaldu da enpleatuen artean).

— Fetxa.

— Sekzioz sekzioz, bildu eta euskaratutako zenbait esaldi-eredu.

Euskaldunak

Esaldi-ereduetatik ateratzen diren beste zenbait frase; honetarako euskara hobeto ezagutzen duten beste lankideen laguntzaz baliatuz.

Eskutitz luzeei dagokienez, beste eskakizunen artean, korrespondentzia guztia —eta ez bakarrik luzera txikiko eskutitzak— euskaraz idaztea permiti diezagula eskatu diogu enpresari.

Hau guzti hau Euskadi barruko Banku eta Aurrezki-kutxen arteko korrespondentziari dagokienez.

Bezeroekiko korrespondentziaz, beste zenbait banku euskaraz idazten hasi arte itxoitea erabaki zen.

Bestalde, eta hasierako eskakizunak bezala ere, beste hauetxek eskatzen diekiogu enpresari:

— Pertsonalari doazkion agiri guztiak bilinguez izan daitezela.

— Bankoko seinalizapena ere, bilinguez izan dadila.

— Euskaldunok okupatutako leihatiletan "Euskaraz egiten da" edo halako txartelen bat ipini dezala; joera, alabaina, leihatila guztietan enpleatu bilingueak egotea izan behar da.

Garrantzi aparteko neurri bezala jozen halaber, euskara lan orduetan ikasi ahal izatea, nahiz eta hau indar handiko jarrera batez bakarrik lortu daitekeela jakin badakigun.

Gure ustea da, baita ere, pausu guzti hau garrantzi handiago bat har dezaten Gipuzkoa eta Euskadi mailan zabaldu behar direla. Hau honela izanik, dei egiten diegu bai Banku eta Aurrezki-Kutxa guztiei, bai eta gure bulegoei ere, gai honi buruz hitzegin eta martxan jartzeko asanbladak eta bilerak —bakoitzak ahal duen neurrian—egin ditzaten.

GIPUZKOAKO BANCO HISPANO
AMERICANO-KO LANGILEOK.

Inaki Nuñez -ezkerrean- eta Karlos Knörr -eskubian-.

“Estado de excepción”

ZIGORRAREN ONDOREN SARIA

Jurado Internazionalaren bigarren saria eta Zineko Prentsaren Federazio Internazionalaren lehen kritika saria irabazi ditu Oberhauseneko lehiaketan “Estado de excepción”ek, Gasteizko zinegile batzuek eginiko “kortoak”. Duela hibailete batzu komisaria eta gartzela “irabazi” zituzten filma horregatik.

Oberhauseneko lehiaketa bertako Udaletxeak antolatzen du; Leipzigokoarekin batera filma laburren lehiaketa internazionalik famatuenetakoa da. Aurten 126 filma aukeratu ziren bertarako, bidalitako en artean hamarretik bat gutxi gora behera. Euskal Herriatik, “Estado de excepción”ez gain, Anton Merikaetxebarriaren “Euskal santutegi sakona” ere aukeratua izan zen. Catalunyatik Lorenzo Soleren “Antisalmu” eta Madrilatik José Antonio Zorrillaren “El barranco de Viznar”.

Munduko bazter guztietako filmak ziren bertan, Sortaldeko estatuetakoak -Polonia, Yugooslavia, e.a.- barne.

Juradu Internazionala 33 herririaldetako ordezkariak osatzen zuten. Zineko prentsaren kritikoena ere hainbat herritako kazetariak. Honek, “Estado de excepción”i kritikaren lehen saria ematea honela arrazoitzen zuen: filmak modu indartsu, inpresionantean adierazten du Euskal Herriak bere askatasunaren eta autonomiaren alde daraman borroka.

1936-76, 20 minututan

“Estado de excepción” 20 minutuko filma da, zuri beltzean ARABA FILMSe-ko taldeak egin. (ARABA FILMSe-ko lau garren partaidea Holandan zegoen pelikula filmatzerakoan).

Iñaki Nuñez zuzendari bezala, Karlos Knörr eta Mikel Foronda izan ziren. Aktoreak, berriz beste batzuen artean, Fernando Knörr, Enrike Gauna, Iñaki Anda, Jose Ignazio Mendizabal eta Jose Luis Suarez guztiak Gasteizkoak.

“Egungo egoera, 1976ko hasera arte, zer izan den adierazten du filmak” dio Karlos Knörrek. “1936ko guda garaian hasten da, baserritar familia baten bizitza azalduz; senarra Gernikako honbardean hiltzen da, emaztea haurdun gelditzen delarik. Hurrena, historian 10 urteko saltoa eginez, haur hura eskolan ikusten da, euskararen errepresioa, bandera “nazionalaren” eta “patriaren” inposatzea, e.a. jasanez. Gero Historian beste salto bat eginez, mutil gaztea euskal “erresistentziako”

borrokan ikusten da, horregatik, polizia- ren eskuetan erortzean, torturak, gartzela eta afusilamendua jasanez. Filma 1975-eko irailean “Plaza de Oriente”n eginiko manifestazio haren argazkiarekin -Franco eta Juan Carlos ikusten direla- eta afusilamenduen aurka Parisen eginiko manifestazioenekin bukatzen da”.

Filman zehar ematen diren hitz bakarrak -euskaraz noski- gazteak, hiltzera kondenatzen dutenean, amari idazten dion gutunarenak dira. Gainontzen Mikel Laboaren musikaz - “Gernika” e.a.- hornitzen da filma.

Egileak itzalean

“Estado de excepción”en egileek jasan behar izan zuten zigorraren historia iazko urriaren 5ean hasi zen.

“Gasteizko Diputazioari argazkiak atezatzen ari nintzaiola harrapatu ninduten, -dio Karlos Knörrek- fotografo karnet eta guzti nengoen arren. Poliziak Arabako Diputazioko lehendakari den Lejarretaren argazkiak atera nahi nituela zioen, bestaldera pasatzeko (Aurreko egunea gertatu zen Aralucerena). Hau zentzugar- bekeri nabarmena zen noski, Lejarretaren argazkiak prentsa guztian aurki bat zitez- keen. Lejarretak berak geroago aitortu bide zuen, ez zuela poliziaren bertsioa si- nesten”.

Dena dela, ARABA FILMSera joan eta “Estado de excepción”en argazki batzu aurkitu zituzten, eta filmaren egile eta ak- toreetako batzu -goian aipaturikoak-dete- nitu.

Hiru egun komisarian, ohizko tratue- kin, eta TOPEko juez zen Gómez Chapar- rorren “auto de procesamiento”; “aso- ciación ilícita” eta “propaganda ilegal”. ARABA FILMS, legeak agintzen dituen baldintza guztiak betetzen zituen arren, ez zen legala nonbait, eta juezak itxi arazi egin zuen. Semprunek ongi zabaldu zuen poliziaren bersioa urriaren erdi aldera ARRIBAn argitaratu erreportajea; gaine- ra “secreto sumarial” ziren filmaren ar- gazkiak azaldu zituen.

Oberhauseneko lehiaketan zirenek ja- kin ahal izan zituzten “Estado de excep- ción”en egileek izandako gorabeherak; Euskadiko egoeraren berri ere eman zi- tzairen, behin eta berriz adieraziz “Estado de excepción” filma ez zettorrela Espainia- tik, Euskaditik baizik.

15 EGUN KULTURAZ

Kultura gosez zaude
baduzu aukera,
tripa betetzez utzi,
zatoz honera.

Gu hamabostaldi bat
gatoz eskaintzera
ta emango diogu
laster hasiera.

Gu ibili gera,
batetik bestera,
hamaika bilera,
erotzeko era...

Intxaurrondotarrok betiko aurrera.

Honela adierazi ditu Juan Mari Iri-
goienek Intxaurrondoko ikastolak antola-
turiko hamabostaldi kulturalaren funtsa
eta prestaera.

Intxaurrondo hauzoak 18.000 biz-
tanle biltzen ditu egun. Bertakoek diote-
nez, parte zaharrak herri tradizio bat ba-
duen arren, berriak -honelako tokietan sa-
rri gertatzen den bezala- ez du horrelako-
rik.

"Hamabostaldiaren ideia ikastolatik
atera zen -diote antolatzaileek-. Ikastola
kanpora atera beharra ikusi zen, eta jen-
dearen konzientziazteko, hauzoari giro
abertzale barruan zerbait eman beharra
planteatu zen. Haseran ikastolarentzat
dirua ateratzea ere pentsatu zen, baina
orain helburu hori baztertu egin da". Izan
ere, prestatuturiko ekintzek diru pila eska-
tzen dute, eta txabol sotoak, jaialdiak,
mus txapeketak izan ezik, beste ekitaldiek
ez dute sosik erakarriko.

Hamabostaldiaren prestaketan, be-
rriz, hiru hilabete -"serio lan eginaz"- pasa
dituzte antolatzaileek.

"Euskal Kulturaren arlo guztiak har-
tu nahi izan diran. Hitzaldietarako mo-
mentu honetan interesgarrienak iruditu
zaizkigu gaiak aukeratu ditugu" diote.

Guztientzako ekitaldietatik at, jubila-
tuentzat eta haurrentzat ere gauza bereziak
antolatu dira. Ekintza guztien artean
(ikus egitarua ASTE GIROAn) bi hauk di-
ra, berezienak: arte erakusketa eta aldiz-
karia.

Arte erakusketa zabala izanen da, ar-
gazkiak (Debako Arte Lantokia, Luis
Otaegi eta Andoni Aleman), eskulturak
(Txillida, Oteiza, Koldo Merino) margoak
(Jose Díez Fernández, Jose M. Merino,

Joxe Mari Aleman, Nabaskues), pirogra-
baketa (Roberto Alberdi) eta poesiak
(Juan Mari Irgoien eta Arratibel) azaldu-
ko direlarik. Hauetako lan batzu saldu
gingo dira gainera.

Aldizkaria ere -"Intxaurrondo atzo
eta gaur"- gai pilak osatua izanen da.
Ikastolaren eta lizeoaren berri, hauzoko
espetxeratu eta atzerriratuen amen hit-
zak, amnistiaren eta elebitasunaren alde-
ko komisioen lanak, hauzo elkarteaz zer-
bait, azkenaldian hauzoan izan diren bo-
rroren berri -Itxasokoa, amnistiaren
astekoa..., Intxaurrondoko historia,
marrazkiak... Euskaraz eta erdaraz er-
dizka izango da eta ehun orrialdek osatu-
ko dute.

13 urteko haur batek hauzoko ikastola
nola ikusi duen

Hamabostaldia, hauzokoentzat ez
ezik, inguru guztikoentzat ere izanen da;
berri emateko, ia Gipuzkoa osan zabaldu-
ko dira kartelak. Antolatzaileek nahi
duen guztiari dei egiten diote kultur egun
hauetan parte har dezan.

Eta gauzak ondo joaten badira, dato-
rren urtean "udaberri kulturala" izan de-
zakegu Intxaurrondon. Baten baten bu-
ruan ideia hori dabil behintzat.

Aldizkariaren azala, J.M. Alemanena.

MAIATZA 29 EKAINA 5

LIBURUAK

ZERGATIK BAI

Koldo Izagirre

ZERGATIK BAI, Koldo Izagirre, KRISLU. 79 orr., 200 pta.
Ramon Saizarbitoriak "Zergatik bai" saiakera linguistiko bat dela dio, "... euskara baturaren asepsiatik salbatzeko eginahaletan tajutua". Bide honetan, bakarriketak eskaintzen dizkigu batipat, hoi en artean aipagarriak "Gezurretan" saileko IV zatia, "Bai neska", "Kontu zahar hoiak" eta "Zergatik bai," giro desberdinetako hizkeratan. Hizkuntza espermentalak ez dio mamiari ezer kentzen, aldiz, hizkuntza eta mamia elkar osatu egiten dira. Bestalde, nahiko erraz eta atseginez irakurtzen da liburua.

ZER DUGU ORIXEREN ALDE. Joxe Azurmendi. JAKIN. 345 orr., 325 pta.

Haseran aitortzen denez, liburu honen helburua "... egungo irakurleen begiak Orixen idazlearengana" zuzentzea da. Orixeren prosa eta poesia aztertzen dira,

Zer dugu ORIXEREN ALDE

Joxe Azurmendi

bere lan batzu oinarritzat harturik.

EL CASERIO VASCO. Miren Etxezarreta. Fundación C. de Iturriaga y M. Dañobeitia. IKER. 412 orr., 750 pta.

Estudio mardula baserriaren egungo egoera ekonomikoaz eta gerora ikusten zaion irtenbideaz. Bazen horrelako lanaren beharrik, erraza bait da baserriaz hau edo beste esatea sentimendu hutsez, ez hainbeste errealitate zientifikoa oinarriturik. Egilea, Miren Etxezarreta, Ordiziakoa da berez. "Doctor en Economía", Sussexeko Unibertsitateko eta Bilboko Ekonomik Fakultateko irakasle izana (hemen-dik arrazoi politikoez bota zuten), egun Brcelonako "Universidad Autónoma"ko Ekonomik Fakultatean ematen ditu klaseak.

osasuna"— J. M. Merino sendagi-leak.

— 30ean hauteskondeez mintzatuko da M. Castells (erdaraz). Ekainaren 1ean Balere Bakaikoa Euskal Herriko ekonomiaz (eus-

INTXAURRONGO 1977

Euskal Egunak

MAIATZAREN 26-TIK, EKAINAREN 12 ARTE

ZATOZTE GURE HAUZORARI

INTXAURRONGO IKASTOLAK ANTOLATUA

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

I HARDUNAK

Intxaurrondon, ikastolak antolatuturik, kultur hamabostaldia, maiatzaren 26tik ekainaren 12-ra.

— 26an, ELA, LAB eta LAKen mahain-ingurua eta 27an PNV, ESB eta KASena.

— 28 eta 29an haurren egunak; lehenengo egunean goizeko 11etan eta bigarrenetan 10,30etan, trānbibidean, jendearen aurrean egingo dituzte haurrekeskulanak marrazkiak, e.e. Igande arratsaldean, 6etan, Kixki, Mixki eta Kaxkamelon antzoki parrokiak. Horrez gain hainbat joku izango da bi egunotan haurrentzat. Txistulariak eta TRISKAR dantza taldeak zenbait saio emango dute gainera. Bestalde 28an, arratsaldeko 6etan, eman-go zaio hasera Mus Txapelketari — Euskadi mailakoa — txabol sotoan. Ordu berean haurren azalpideetaz mahain-ingurua (ligande goizeko 10etan jarraituko dena) eta lehenago jubilatuetzat hitzaldia — "Jubilatua eta

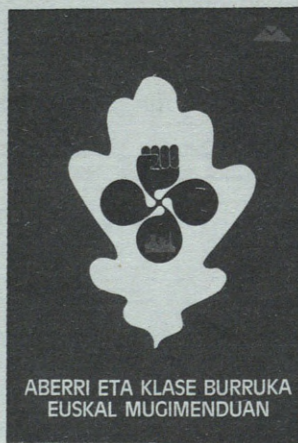
karaz-erdaraz). 2an "Euskara eta Euskal kultura Intxaurrondon" gaia erabiliko dute ikastolakoek eta Elebitasun Batzordekoek. 3an Luis Mari Muxikak (euskaraz-erdaraz) "Euskal kulturarako koordenadak" gaiaz hitzegin-go du.

— 4ean, INTXIXU taldearen antzerkia arratsaldeko 7etan. Hilaren 12a arte iraungo duen ARTE ERAKUSKETAREN irekitzea. Txabol sotoa ikastolaren alde Gaztelun eta Intxaurrondo Zaharrean. Jubilatuentzat hitzaldia: "Gipuzkoako plan asistentziala", Felix Egañak. Gaueko 9etan txaranga.

— 5ean, 12etan bertsolariak. 4etan, bote, toka, tiroa. 6etan, haizkolariak. 6,30etan erromeria triki-tixa, txistulari eta txalapartaz.

— 6ean euskal aldizkaritaz hitzaldia J. M. Torrealdayek eta E. Garmendiak (euskaraz-erdaraz). 7an euskal irakaskuntzaz mintzatuko da Txillardegia (euskaraz-erdaraz).

— 9an, arratsaldeko 7etan, eus-

ABERRI ETA KLASA BURRUKA
EUSKAL MUGIMENDUAN

ABERRI ETA KLASA BURRUKA EUSKAL MUGIMENDUAN. Jean-Louis Davant. ELKAR, IRA-TI saila. 288 orr., 500 pta.

Historia aldetik sarrera egin ondoren, zenbait indar analizatzen ditu Davantek (EAJ, ELA, ETA...) azkenean ezker abertzalearen beharra (eta horren barruan sortu diren indarrak) azalduz. Idazleak dioenez, liburua 1974eko otsailean bukatua da, beraz, hortik geroko zenbait datu ezartzen du bukaeran.

kal zinea, J.M. Gutierrezek bildutako hainbat filmaz. 10etan IZARTI taldearekin dantza jaialdia Salesianoetan.

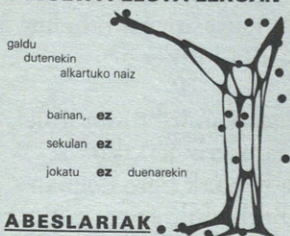
– 10ean jubilatuentzat hitzaldia: "Euskal kultura eta kondaira", Anjel Irigarayek (euskaraz-erdaraz). Eta Ortzi berri (erdaraz), azken 40 urteotako euskal historiari mintzatuko da.

– 11an jubilatuen eguna: TRISKARI dantza taldearen saioa, jubilatuentzat bazkaria... 6etatik aurrera eta gauean zehar txaranga eta dantzaldiak.

– 12an IZARTI, ALKARTASUNA eta IRAULTZA dantza taldeen saioak. Musika jaialdia, ERTIZKA, ERROBI, Imanol eta Aranbururekin.

Oharra: antzerkia, mahain-inguruak, arte erakusketak, jaialdia, e.a. parroikiko lokaletan izanen dira; jubilatuentzako hitzaldiak eta euskal sindikatu eta erakunde politikoei dagozkienak, lehenengoak Aitonien etxean etabigarrenak Asunción aretoan. Jubilatuentzako hitzaldiak arratsaldeko 5etan izanen dira, besteak iluntzeko 8etan; haue-tarako haurtzaindegi zerbitzua antolatuko da.

EKAINAK 3 GAUEKO 10'etan ANOETA PELOTA-LEKUAN

ABESLARIARIK

ETXAMENDI eta LARRALDE MAITE IDIRIN PEIO eta PANTXOA OIHARTZUNAK TALDEA

Umieta ta Añorgako ikastolak antolatuta

Urnietan, maiatzaren 22tik ekainaren 4era, kultur hamabostaldia.

– 22, 24 eta 25ean hitzaldiak. 26ean jubilatuentzat afari-meri-

enda. 27an hauteskondeez hitzaldia.

– 28an, goizean txistulariak eta haurrentzat jokoak. Gaueko 10etan bertsolari jaialdia, Amuriza, Igarzabal, Murua, Areitio, Lazkao Txiki eta Attolarekin. Ondoren, goizalderarte, txaranga.

– 29ean, goizeko 11etan, "Euskal antzerki taldeen biltzarre nagusia". Arratsaldeko 5etan haur antzerkia. Ondoren ahari eta oilar probak eta gero dantza saioa.

– 30ean J. A. Etxezarreta ikastolako pedagogi arazoez mintzatuko da (ekainaren 2an) izanen du bigarren zatia hitzaldi honek. 31an, J.M. Castellsen hitzaldia foruek eta autonomi estatutoez.

– 3an, Donostiako Anoeta pelotalekuan kantaldia, Pantxoa eta Peio, Maite Idirin, Etxamendi eta Larralde eta OIHARTZUNAK taldearekin.

– 4ean, Debako GOAZ taldeak Daniel Landarten "Hil biziak" antzerkia emango du. Ondoren eta goizalderarte, txaranga.

Hitzaldiak (arratsaldeko 8etan) bertsolari eta antzerki saioak Eliz-ondo zineman izanen dira.

– Bidasoako Beran, kultur egunak maiatzaren 26tik 29ra.

– 26ean "Hizkuntza eta nazional arazoa" gaiak mintzatuko da Txillardegik. 27an beste hitzaldia bat; biak Udaletxeko aretoan izanen dira, 8,30etan.

– 28an, jaialdia, Joseba Etxeberria, IZUKAITZ taldea eta EKINTZA txarangarekin; gaueko 10etan, herriko plazan.

– 29an, ikastolaren eguna. 12etan, dantzarien bilkura herriko plazan, ondoren ibilaldia kaleetan zehar eta Altxateko plazan saioa. Parte hartuko duten taldeek: Irungo ikastolakoak, Herri-Ametza ikastolakoak, Aurtizko Zanzanzarrak eta Berako dan-

tzari txikiak. Arratsaldeko 4etan beste saio bat eskiniko dute Altxaten, goian aipaturiko taldeez gainera, Lesakako dantzari txikiak ere izango direlarik. 5etan KUKUTE 15 antzerki taldeak "Herri xuri-herri beltz" emango du.

Egunotan liburu eta disko azoka izanen da Herriko Etxean eta erakusketa Altxaten. Kultur ekintza hauk Herriko Etxeak, ikastolak eta GURE TXOKOA elkarteak antolatu dituzte.

Erreterian aste kulturala maiatzaren 30etik ekainaren 5era.

– 30ean Hego Euskadiko egoeraz mintzatuko da J. M. Banderes, eta hurrengo egunean Ipar Euskadiko egoeraz Xarlex M. Bidegain. 2an hauteskondeez mahain-inguruak. 8an, "Klase azterketa gaurko egoeraz" gaia erabiliko du Beltzak.

Honezaz gain, maiatzaren 30ean diska-liburu-jantzi erakusketa Xepelar aretoan, BILINTX liburutegien laguntzaz.

– 4ean kantaldia Maite Idirin, Jon Bergaretxe eta IZUKAITZ taldearekin; pelotalekuan, gaueko 9,30etan. Ondoren dantza saioa NEKEZ taldearekin.

– 5ean, gaizeko 11,30etan bertsolarien saioa pelotalekuan. Arratsaldean dantzaldia NEKEZ taldearekin.

Antolatzaile: IRAULTZA taldea eta HIBAIIKA elkarteak.

KANTALDIAK

Donibane Lohitzuneko JAI ALAI pelotalekuan "II Arrantzale abestien lehiaketa", bigarren zatian BEGIRALEAK-ETORKI taldeak kantatuko duelarik. Maiatzaren 28an, gaueko 9etan.

Zarauzko Sanz-enean Debako Arte Lantokikoen erakusketa (Zeramika, argazkiak, marrazkiak, eskulturak, grabaketa...), maiatzaren 29a arte.

ETA BESTE

Donibane Lohitzuneko, maiatzaren 29an, dantzari eguna, aurren Bizkaia eskainia. Euskal Herri guztiko 2.000 inguru dantzari bilduko dira beren saioak emateko.

heriotz, heriotz

1

Herri askotan zabaldu dira
albiste negargarriak,
gure kaleak margotu ditu
berriro odol gorriak.
Askatasuna eskatzen degu
urraturik eztarriak,
eta faborez, tiro beharrik
ez dauka Euskal Herriak.

2

Beren eskuak garbitutzeko
ateak ainbat maratil,
nola eratxi litezke, Jaunak,
hainbeste gizon ta mutil ?
Herri gaixoa izuturikan
esku hutsik hortxe dabil,
gu terroristak garela baina
zuetakorik ez da hil.

3

Ikusten nago esku hutsikan
ezin litekela joan,
zibil jendea disparatzeko
gerturik nola dagoan.
Lasaitu zaite, herri soilaren
zaindari diralakoa,
pake-erdia gure begien
bixtatik joandakoa.

4

Ene gudari maitagarriok !
begira zuen arraza...
Zuek etxean ikusi arte
ezin egunikan pasa.
Amnistia ta askatasuna
ez datozte berekasa,
ta azkenean eskeini behar
odola eta arnasa.

5

Hogei ta zazpi omen dirade
gudari jator askuak,
diktadoreak garbitutzeko
mantxaturikan eskuak.
Oraintxen ere, holako batzuk
lirake beharrezkuak,
pattal samarrak libre gaude ta
barruan itxurazkuak.

6

Diktaduraren oinordeko bat
zuten zeruraino tira,
ta horregatik zeinbait gudari
oraindik kartzelan dira.
Gauza bat garbi esango diot
Suarezi belarrira,
Zu ez zinaden lehendakari
hoiek izan ez balira.

7

Euskal Herria zorretan dago
bere seme-alabekin,
bihotzak duen gizonik ezin
ahaztu leike hoiekin.
Gure arraza salbatzearen
borrokan zioten ekin,
eta zenbaitek ordaindu dute
beren heriotzarekin.

8

Amnistiaren eskabidea
da herriaren jarduna,
ta hori lortu artean ez da
ixilduko euskalduna.
Geure anaiak etxeratzea
da hemen nahi deguna,
gogoargarri izan dezagun
gudari hoienguna.

9

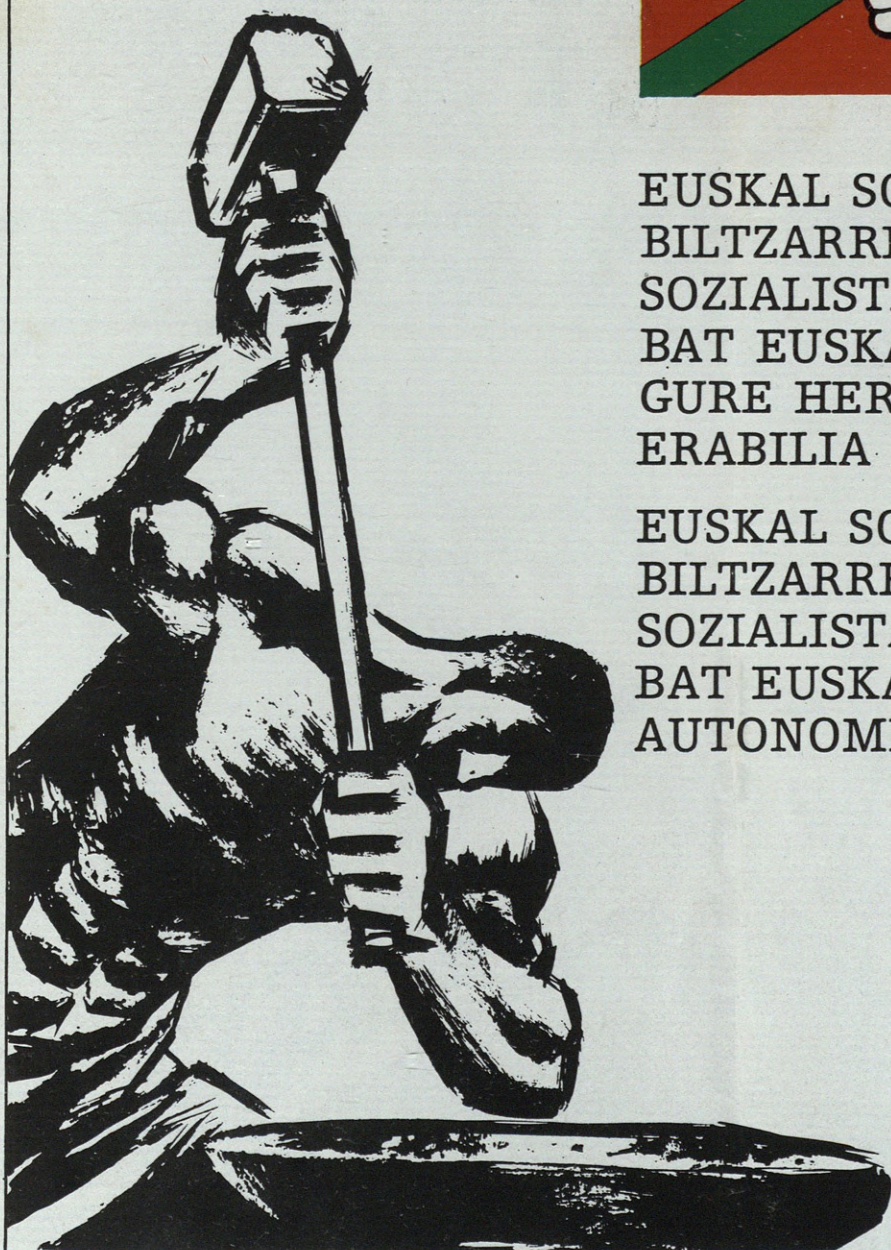
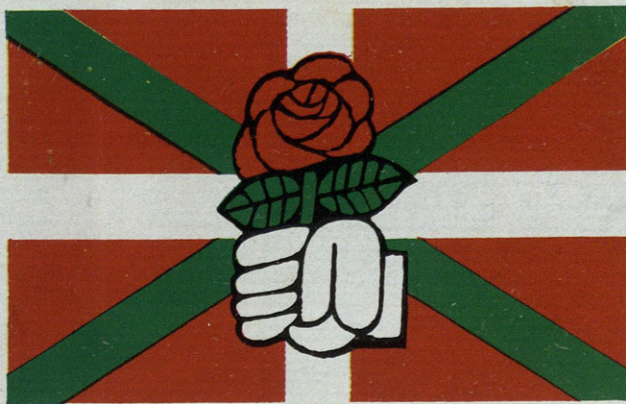
Euskal Herrian asko hil dira
gu hobeto bizitzeko,
askatu eta gizon antzera
euskaldunok ibiltzeko.
Egunen baten zazpi anaiok
sendi batean biltzeko,
baina maitasun asko behar du
fusilatuta hiltzeko.

10

Guregaitan hil diren hoiek
ez dira berriz jeikiko,
baina herriak bere gogoan
ditu beti edukiko.
Nik nere partez monumentu bat
nizuteke eraikiko,
zuen oroitza maitagarria
ez dadin galdu betiko.

IZAZPIK

EUSKAL SOZIALISTA
BILTZARREA - ESB
SOZIALISTA ANTOLABIDE
BAT EUSKADIN
GURE HERRI HONETAN
ERABILIA IZATEKO

EUSKAL SOZIALISTA
BILTZARREA - ESB
SOZIALISTA ANTOLABIDE
BAT EUSKADIREN
AUTONOMIARAKO

Euskadi honetan Euskal Sozialismoa
Partido Socialista Vasco-ESB
Gure Sozialismoa

Gipuzkoan, nor gu baño gertuago?

91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzkazu. Auxe da gure egitekorik nagusiena, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazoirik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun. Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA

